

UJ KELELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
 Egész évre — 620
 Félévre — 320
 Negyedévre — 170
 Egy hónapra — 60
 Egy szám ára, pályaudvaron és vidéken is, 3 lej
 Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában
 Egy hónapra — 25 ct
 Egy szám — 1.50 ct

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
 HIVATAL ÉS NYOMDA
 Cluj, Kolozsvár, St. Baran
 L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
 és kiadóhivatal — 977
 Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
 szerkesztőségnek cím
 zendők. Kéziratokat nem
 adunk vissza

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 154. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Elul 13. — 1923. augusztus 25 Szomba

Kongresszus után — konferencia előtt

Irta Marton Ernő

Bar-micva kongresszusnak nevezte Nachum Szokolov megnyitó beszédében a tizenharmadik cionista világkongresszust s az események megmutatták, mennyire találó volt az elnevezés. Sorsdöntő határállomás volt ez a kongresszus, miként a zsidó ifjú életében a bar-micva. Mint mikor betelnek a gyermekkor gondtalan évei s az ifjura rászakad a való élet ezer megismerése, a kötelességek és a felelősség roppant súlya. A cionista mozgalomnak is bar-micvája volt ez a kongresszus, az eszme kilépett a felelőtlenség gyermekéveiből és megtáruult előtte az élet rideg valósága, a cselekvés és az alkotás parancsa. Ezen a kongresszuson volt először diadalmasan érezhető, hogy a cionista szervezet immár nemcsak rajongó idealisták egyesülete, de egy élő nép és egy feltámadó ország hatalmas organizmusa, *felmérhetetlen nemzeti kincsek letéteményese*, amelyekért felelősséggel tartozik önmaga és a világ előtt. Ennek a felelősségnek tudatában csaptak össze a hosszú tanácskozások során szenvedélyes magafelvezésben a hitek és felfogások. A felelősség mérhetetlen terhét érezték vállukon azok, akik az eszme tisztaságáért és a nemzeti ideál csorbítatlan egységéért harcoltak és a felelősség kényszere hajtotta azokat is, akik a realitások talaján állva az országépítés gyorsabb tempóját sürgették. Az első pillanatokban úgy látszott, hogy ez a két felelősség mint áthidalhatatlan világfelfogásbeli ellentét áll szemben egymással, viaskodik az elsőbbségért, a kizárólagos elismerésért, de a dolgok logikus rendjén nem történhetett más, mint ami bekövetkezett: mindkét felfogás győzedelmeskedett és mindkét felelősség épségben megtartott.

Ez a kongresszus megtalálta a szintézist az elmélet és a valóság között. Határozatai két irányban igyekeznek megközelíteni a nagy célt. A kongresszus kitarta a kapukat az egész zsidóság előtt és kiadta a nagy jelszót: *jöjjön mindenki, aki testvérünk, aki velünk akar dolgozni és építeni, megosztjuk a jogokat, amelyeket kiharcoltunk negyedszázados küzdelmeink alatt, de meg akarjuk osztani a kötelességeket is.* Ez az értelme a Jewish Agency kibővítésének, mert a Jewish Agency, mint a kongresszus egyik szónoke mondotta, *a zsidó állami lét első stádiuma.* Ezt a közjogi intézményt, amely kétezer év óta az első szuverén zsidó testület, a cionizmus, bár a népek szövetsége neki ítélte oda, nem tekintjük a maga kizárólagos tulajdonának, de hajlandó megosztani minden zsidóval, aki kiveszi részét a kötelességekből is. A másik irányban azonban leszögezte a kongresszus, olyan világosan és precízen, amint azt eddig egyik sem tette, hogy a *cionizmus célja a nemzeti, a héber nemzeti zsidóság felépítése, az önálló nemzeti élet feltételeinek megteremtése* és ezért a cionista szervezet nemhogy feladná, vagy meglazítaná eddigi kereteit, de fokozottabb mértékben fog törekedni arra, hogy az egész zsidó népet a nemzeti ideál jegyében megszervezze. A tizenharmadik kongresszusról egy új parancs száll a világ cionistái felé: *Menjétek ki újra a nép közé és hirdessétek a régi hévvel és lelkesedéssel a mi igéinket, a cionizmus igazságait, szálljatok le a dolgozó és szenvedő milliókhoz, szálljatok a tömegekhez azzal a páthosszal és elragadtatással, amellyel az első cionisták, Herzl és tanítványai szólottak a néphez, hogy ime elérkezett a beteljesülés, a megvalósulás ideje, ezentúl a hibáitokból keljétek fel és*

jertek velünk építeni, dolgozni az országért, a népért. És a nép, amely talán soha sem szenvedett úgy mint most, amely sohasem ment még olyan válságok és megpróbáltatások elé, mint ezekben a napokban, meg fogja hallani a ti hívástokat és követni fog benneteket. Ez az új riadó, ez az új toborozás a legmélyebb értelme és legnagyobb tette a tizenharmadik cionista világkongresszusnak. A minden zsidók egyesítésének jelszavával jöttünk el onnan s a következő kongresszusra a minden zsidók egyesülésének boldog valóságát kell elvinnünk.

Jó jelnek tartom, hogy az erdélyi cionisták közvetlenül a világ cionistáinak kongresszusa után gyűlnek össze tanácskozásra, amikor még frissen és elevenen élnek bennünk a karlsbadi nehéz napok emlékei és közérzetünk még az áldott, nagy melegséget, amely onnan a zsidó nép felé száll. A temesvári konferenciát a karlsbadi tanácskozások szelleme kell hogy áthassa. Ez a szellem pedig nem egyéb: *kiméletlen őszinteség önmagunkkal szemben.* Szembe kell néznünk a kendőzetlen valóságnak, rideg igazságérzettel kell felállítanunk erdélyi mozgalmunk mérlegét, szabad utat kell engednünk szívünk s lelkiismeretünk legbensőbb, legelrejtett hangjának, az eddig elfojtott panaszoknak, a feltörő kritikának, mert csak így, becsületesen leszámolva a múlttal, mehetünk egy jobb és termékenyebb jövő elébe. És ha e számvetés során súlyos hibákra, mulasztásokra és tévedésekre bukkanunk, senki se riadjon vissza a nyíltszívű vallomástól, mert *nem gyöngegségünk, de erőnk jele lesz ez*, bizonyosága a szívósságnak és életakarottnak, amely elég bátor hozzá, hogy saját hibáit belássa és kioperálja magából a beteg részeket. Ha ezzel a nyíltsággal látunk munkához, az első pillanatra észre kell vennünk, hogy az erdélyi cionizmus az utóbbi időben sajnálatos mellékvágányokra tévedt. Olyan jelszavak és célkitűzések kerültek a mozgalom zászlajára, amelyek bár lehetnek helyes és támogatásra érdemes zsidó célok, de semmiesetre sem azonosok a cionizmus programjával. Az erdélyi cionizmusnak keletkezése percétől fogva volt egy eredendő hibája: *a tulsúlyt benne az utilitárius galut-problémák képezték.* Hiszen a Zsidó Nemzeti Szövetség először mint merőben népvédelmi szervezet alakult meg, az akkori forradalmi idők jelszavainak és mentalitásának megfelelően s csak később tért át hivatalosan a cionista programra. A helyes értelemben vett cionista munkát azonban mindig háttérbe szorították a belpolitikai küzdelmek és célkitűzések.

Propagandamunkánkban hiányzott az a palesztinocentrikus karakter, amely egyedül képes alapját adni az igazi nemzeti nevelésnek. Mi nem kicsinyeljük le a galut-munkát és nem tartjuk fölöslegesnek a küzdelmet a zsidó kisebbségi jogokért, de elengedhetetlen feltételnek tartjuk, hogy minden egységes cionista szervezet programjában *meglegyen az egysúly a galut-munka és a szorosabb értelemben vett cionista-munka között.* Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség működésében a cionista munka mindig alárendeltebb szerepet töltött be. Még az ugynevezett cionista köztudatban sem birt gyökeret verni a cionizmus igazi lényege, tulajdosan keveset követeltünk az eszme hivatól és nem tudtuk világosan megértetni mindenkiel, hogy cionistának lenni forradalmi átalakulást jelent. Propagandánkkal inkább kvantitatív, mint kvalitatív eredményeket akartunk

elérni és a mozgalmat nem kimélyíteni, de kibővíteni akartuk. Ez kétségtelenül súlyos tévedése a mozgalomnak és káros hatásai nem is maradhettek el. Ez az oka annak, hogy alig beszélhetünk ma Erdélyben kiforrott cionista közszellemről és tömegeink nagy része még csak az előkészítés stádiumában van.

A fogalmak és lelkek megzavarásához nagyban hozzájárult az utóbbi időben megindult egységesítő mozgalom. Előre kijelentem, szükségesnek és az erdélyi zsidóság létkérdésének tartom, hogy a fenyegető közös veszedelmek ellen egységes akarattal és szervezetséggel lépjen fel. A zsidó egység megteremtése minden erdélyi zsidónak közös érdeke és minden zsidónak egyformán kell küzdenie megvalósításáért. Mondom: minden zsidónak egyformán, de nemcsak a zsidók egy részének. Eddig csak az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség küzdött ezért az érdemes célért, csak a szövetség adta oda legjobb energiáit, sajtóját és anyagi erejét az egység gondolatának, míg a zsidóság másik fele vagy részvétlenséggel állott a problémával szemben, vagy pedig mintegy kérette magát, hogy részt vegyen az egységes szervezkedésben, amely éppannyira szolgálja az ő érdekeit, mint a Zsidó Nemzeti Szövetségét. Ez a helyzet egészségtelen és méltatlan is egyben. Egészségtelen, mert az *egységesítő munkája ugyszólván abszorbeálta a Zsidó Nemzeti Szövetség és a cionista sajtó nemzeti nevelőmunkáját*, megtévesztette a cionista közvéleményt és végeredményben legyőngítette az erdélyi cionista mozgalom aktív, eleven erejét. Mi helyesnek és szükségesnek tartjuk az egységet, de *nem hozhatunk tovább nagyobb áldozatokat érte*, mint a zsidóság többi része és különösen nem adhatjuk fel a kétes eredmények kedvéért a mi pozitív, folyton előrelendülő munkánkat. Nagyon jól tudjuk, milyen válságos napok elé néz az erdélyi zsidóság. De nekünk nem szabad legyőznünk magunkat a környezet és a viszonyok nyomása által. Egyenes gerinccel és világos népi öntudattal kell épségben tartanunk nemzeti ideáljainkat és minél nagyobb a nyomás, annál makacsabban kell ragaszkodnunk tiszta és hamisítatlan programunkhoz, mert a legesekélyebb meghátrálás vagy meggörnyedés után menthetetlenül bekövetkezik az egész erdélyi zsidóság demoralizálása és kétségbeesett lehangolatlása.

A temesvári cionista konferenciának ebben az irányban van megjelölve a missziója. Meg kell állítania a hanyatlás processzusát, amely az erdélyi cionizmus utolsó hónapjaiban kétségtelenül megnyilatkozott. A pálda és buzdítás előttünk áll a karlsbadi küzdelmekben, amelyekből a tiszta cionizmus gondolata került ki győztesen. A konferenciának meg kell találnia a szintézist az egyre nyommasztóbb belső problémák és a cionista feladatok között. Világos szavakban kell szólania Erdély egész zsidóságához és feltárni előtte helyzete mélységeit. És helyre kell állítania a cionista tábor egységét és aktivitását. A harc Temesváron is a tiszta cionizmusért fog folyni és nem szabad kételkednünk benne, hogy az eszme itt is győzedelmeskedni fog.

Ratifikálták a lausannol szerződést

Konstantinápoly, augusztus 24. Angorai jelentések szerint a nemzetgyűlés ratifikálta a lausannei békeszerződést. Ezzel a keleti kérdés egyelőre ismét nyugvópontozhoz jutott.

Holtta nyilvánították a Mold-ügy vizsgálóbiztosát

Patrubán Gergelynek nem adták ki az ura fizetését. Meg akarták gyilkolni Barényi Géza vasúti ellenőrt is. Hogy szerezték Moldék a milliókat

(Arad, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Patrubán Gergely vasúti felügyelőt, akit Kolozsváron belladonnával preparált szivarral mérgezték meg, dr. Lobstein orvos gyors beavatkozása megmentette attól, hogy a fantasztikus Mold-ügy tizedik áldozata legyen. Tegnap azonban kellemetlen meglepetésben volt része Aradon lakó családjának. Az aradi üzletvezetőségénél ugyanis, amikor Patrubán Gergely fizetésért jelentkezett, férje augusztusi illetményeinek folyósítását megtagadták. A számszámoló főnökség ezt az intézkedést azzal indokolta, hogy az aradi vasútgazgatóság értesítése szerint Patrubán Gergely meghalt s így feleségének nincs joga a teljes illetményeket felvenni. Patrubán családjában a rendelkezés érthető megdöbbenést keltett, nemcsak az indoklás szokatlansága miatt, de azért is, mert azt minden hivatalos értesítés nélkül mondották ki. A vizsgálóbiztos felesége természetesen óvást emelt férje holttan nyilvánítása s a fizetés visszatartása ellen és az esetről távirati jelentést tett Mosoiu közlekedésügyi miniszternek.

Mialatt a szerencsés megmenekült vizsgálóbiztos felettes hatóságai érthetetlen módon holtta nyilvánították, Mold József szabadon mozgó büntársai újabb gyilkosságot kíséreltek meg bűnügyük egyik koronatanuja, Barényi Géza ellen. Barényi a háboruban együtt dolgozott Molddal, aki akkor is táviradóellenőr volt s aki több ízben helyettesítette Molddal. Helyettes főellenőri minőségében akaratlannul is nyomára jutott azoknak a hatalmas üzelmeknek, amiket Mold folytatott a kincstár vagyonával. Barényi, mikor ezekre rájött, előbb azzal próbálta meg főnökét lehetetlenné tenni, hogy ismeretlen tettesek ellen feljelentést tett felettes hatóságainál, de mert látta, hogy a hivatalos vizsgálat nem indul meg, gyűjteni kezdte az adatokat, hogy keilő időben nyilvánosságra hozhassa azokat.

Mold egyik büntársa

De időközben — már román impérium alatt — a vizsgálat mégis megindult és Moldot letartóztatták. S ekkor nemcsak Barényi tett jelentést az általa tapasztalt szabálytalanságokról, hanem sok olyan dolog is nyilvánosságra jutott, amelyekről neki nem is volt tudomása. Így például a Marmorosch és Blank-bank bukaresti központjának felszámíthatatlan értékű áruját is sikerült Moldnak úgy eltüntetni, hogy jegyzőkönyvileg elismertette a szállítmányok átadását. Az élelmezési osztály bu-

záját már rég eladta, amikor Constantin Constantinescu bukaresti főellenőr rendbenlévőnek találta az élelmezésszektárt és a pénztárt is. Ebben a munkájában Moldnak segítségére volt Csigi János, az ellenőrzőbizottság teljhatalmu elnöke. Mold letartóztatásakor Csigi át akart szökni Magyarországra, de a sziguranca ebben megakadályozta.

Hogy szerezték a milliókat

A bonyolult Mold-ügy felfedezett (és később titokzatos módon eltűnt) adatai között van két számla, melyek elárulják, honnan szerezték Mold és társai azokat a milliókat, amelyekkel szinte korlátlan hatalomra tettek szert. Egyben a letartóztatott Mold nagystílűségéről is fogalmat nyújtanak ezek a számlák. Az egyik az élelmezésből húzott hasznót tünteti fel. Marzós Iván pénztárnoktól elszámolásra felvett százezer lejt, a togyaszti szövetkezetből 119.961 lejt nem számolt el, az elosztási központnál nem számolt el 780 ezer lejjel, el nem számolt állatvédelmi előlegek 25 ezer lejt, Mold zsebében egymillió 25 ezer lejt találtak.

Az államon keresett milliókban szerepel 366.548 lejt cukorért, liszt-speculációkból 204 ezer lejt és még 22.400 lejt, a tisztviselők számára kiutalt vágómarha eladásából 160.000 lejt s az emiatt az állam ellen indított per költségei 145.259 lejt, kukorica eladásából 20.143 lejt, 57.830 kilogramm buza romlottá nyilvánításával 5.783 lejt, negyven bariért kapott és hatvanért árusított lisztből 208.000 lejt és annak visszavásárlásából 322.000 lejt, titokban eladott burgonyáért kapott 30.347 lejt, a felosztott „Liga“-szövetkezetnek eladott cukron 25.500 lejt, összesen tehát egymillió 509.980 lejt nyert Mold az államon. Ezek a számok természetesen csak a két számlán szereplő tételek.

„Eltűnt“ vasúti anyagok

Sokkal nagyobb összegek tűntek el a táviradó-osztályánál. A jegyzőkönyvek szerint Piskiből és Petrozsényből 150 ezer lejt értékű anyag tűnt el, amit Mold úgy vezetett be a leltárba, hogy az még az 1916. évi román benyomulás idején tűnt el. Ugyanily címen könyvelt el Mold még százezer lejt. Selejtezés ürügye alatt eladott felszerelésekért 250 ezer lejt kapott. Távirókészülékeket rendelt a Balla Jenő cégtől s 1.000.000 lejt költséget számított fel. Ugyanennek a cégnek, mely az ő saját vállalata volt, Mold eladott különböző szerszámokat és készülékeket s az értékét kapott 500.000 lejt sehol sem könyvelte el. A megszállott magyar területekről Aradra küldött és számba nem vett távirókészülékek is eltűntek, amin Mold egy milliót keresett s később ugyanigy

még egy milliót. Mold minden számlát kifizettetett, mely a Balla-cégé volt, még akkor is, ha a rendeltetés nem szállították. E számlákon 621.847 lejt keresett, összesen pedig a táviradónál ötmillió 21.847 lejt.

Ötmillió kamatvesztés

Külön jegyzőkönyv szól arról, hogy Mold a rábizott összegeket hónapokig nem fordította a rendeltetésükre, hanem saját üzleteit bonyolította le a pénzekkel. Az erről szóló jegyzőkönyvi részt így hangzik:

Az összegeknek két hónapon át való fel nem használásából származott károk:

Lejt	1,386.300-54
„	1,350.000-—
Lei	2,736.300-54

Ennek az összegnek az invertálása tizenhárommillió 681.502-70 lejnek felel meg. Az ebből származó veszteség

a tökéből Lejt	2,500.000
összesen	5,034-980

Arad, 1923. április 2.

N. Adamescu (sk.)

Patrubani G. (sk.) Barényi G. (sk.)

Ezek a jegyzőkönyvek Mold legújabb üzleteiről szólnak, összesen harmincötmillió lejt elsikkasztásáról. A nyomozás során kiderült azonban, hogy Moldék sokkal többet harácsolnak össze. S ezek az ügyiratok most mind Barényinál vannak. Mold büntársai tehát mindenáron el szeretnék tüntetni ezeket a bizonyítékokat és a mindentudó tanut is.

Barényit is megmérgezik

Pár nappal ezelőtt Barényi szívtart talált íróasztalának fiókjában. Gyanútlanul gyújtott rá, azt hitte, ő tette oda. Délután két órakor, a hivatalos órák után, hazahajtatott ménesgyoroki lakására. Ebéd közben heves rosszullet fogta el hirtelen és erős hányinger, a szája habzott és minden mérgezési szimptoma jelentkezett nála. Azonnal orvost hívtak, aki gyomormosással megmentette a vasúti ellenőr életét. A váladékban belladonnát talált az orvos, ugyanazt a mérget, amivel Patrubán Gergelyt akarták eltenni láb alól. Barényi napokig feküdt betegen, iszonyu kínok között és csak most erősödött meg annyira, hogy megint bejárhat a hivatalába.

Összeütközés Pireusban munkások és rendőrök között

Athén, augusztus 24. Pireusban a sztrájkoló munkások és a rendőrség között összeütközés támadt. Valószínűnek tartják, hogy a sztrájkoló munkások kapitálálni fognak a kormány által életbeléptetett szigorú rendszabályok következtében.

Az Erő megszégyenülése

Irtá: Ujvári Péter

A világ egyik fele árnyékban volt, a másikban föltalan világosság naposodott. Irtatlan reneteg választotta el a két világot és száz esztendő is elmúlt, míg hirt kaptak egymás felől.

A világnak abban a felében, amely az árnyék alatt sátorozott, az Erő uralkodott vagy négyezer éven keresztül és leigázott és megcsufolt embermilliók heverték toronymagas vas-trónusa előtt. Mikor már minden népet meggyalázott, reneteg jogarával rádobbantott a vastrónusra és így szólt:

— Az egész világot akarom. Nekem kevés a félvilág.

A Hazugság leborult az Erő előtt és a következő beszéddel ámitotta a királyt.

— Akaratod, uram, világakarát, mert te benned a világ lelke él. Menj a kívánságod után, a világ kívánsága az. Én mondom ezt, a főminiszter.

Az Erő vasba öltözött és megindult, hogy hatalma alá tiporja a világot. A Hazugság száz dandárral kísérte, az Irigység két-százzal, a Tudatlanság, a Babona, az Önzés meg többel.

Tíz országot gázoltak le, amíg a határhoz értek. Felhőkig érő hegy mereszkedett előttük, amelynek csúcán szelid derengés reszketett.

— Ott kezdődik a másik világ, amelyet gyűlölök — szolt az erő és fölfelé nyomult.

A Hazugság ijedten visszarántotta:

— Erre, uram, ne menj. A derengésben látsz-e valami jelenséget?

— Valami asszonyfélék látok.

— Asszonyfélé, igaz, Irgalomnak hívják. Barbár név, a nyers csengése zsidó eredetre vall. Hát őrizkedjél tőle, uram, mert olyan bestia az, hogy párja nincsen. Csak egyszer beszélj vele és véged van. Előbb meglágyít, aztán szét tépi a szívedet. Őrizkedjél tőle, uram és inkább kerüld meg ezt a hegyet, sem hogy a karjaiba fússál.

Az Erő megkerülte a hegyet és úgy ért a síkságra. Itt egy folyó állta útját, amelyen gyöngye hidpalló vezetett a tulsó partra. A hid előtt szelidképű asszony kuporgott.

— Félre — rivallt rá az Erő.

Az asszony félreállt.

Az Erő rálépett a hidra, amely recsegnen kezdett és megingott.

— Uram — szoltotta meg az asszony — így, ahogy vagy, rá ne lépj erre a hidlásra, mert sulyod alatt lerokad. Vessd le magadról ezt a sok vasholmit, aztán ráléphetsz.

— Ne hallgass rá, uram — szolt a Hazugság. — A páncéldra vásik a foga ennek a koldusasszonynak, azért javallja, hogy levedd.

Aztán dühösen az asszony felé fordult:

— Hát ki vagy te, hogy tanácsokat mersz

adni a világ urának?

— A népem lelke vagyok és Szerénységnek hívnak.

Az Erő és a dandárai nevettek, aztán nekivágtak a hidnak és büszkén megindultak, hogy átdübörögjenek rajta. Már csaknem a partnál voltak, mikor a hid megroppant, két-tétört és az Erő nagy zuhanással a folyóba zuhant. A dandárai utána zuhantak. Az örvény elsodorta őket, csak az Erő mászott ki nagy kinnal a tulsó partra és csontjuktörötten vándorolt utána a Hazugság, az Irigység, a Tudatlanság, a Babona és az Önzés.

Az Erő nem sajnálta a katonáit, mert azt hitte, hogy egymaga is elég hatalmas ahhoz, hogy meghódítsa a világot. Hát bátran tovább rohogott. Világos virradatkor elérték a fővárost. Az Erő megdöngötte a kaput, de az nem nyílt ki. Nagysokára megjelent a várfokon a kapuőr és lekiáltott:

— Kik vagytok és mit akartok?

— Én az Erő vagyok és azért jöttem, hogy ezt a várost meghódítsam. Nyisd ki a kaput, vagy bedöntöm.

— Beeresztlek, ha az vagy, aminek mondd magad. Hát tégy próbát róla. Amott van a kut, mi a törvény kutjának hívjuk. Abban kell megtisztulni annak, aki ide belépni akar. Kő takarja, láthatod, de megemelheted, ha az vagy, akinek mondd magad.

Az Erő a kuthoz ment, hogy a követ, amely takarta, legörgesse. Amint odaér, látja,

A vidám

A val szekták. Nem ré hívőből hogy Sa nak köv a newyo át. Irója

A városka

cigányok tanyázn kocsin zsidó család hosszu kaftánt v asszonynak vendég csipkével övezte voltak ott, tarka ukrán gyermekek A város fiatalsága vánt. Később odaj nyok is, beszélgett ismerőseikkel leült ményeiüket.

Leszállt az e a hegedűjét és cs belöle. Felesége és Az emberek ottm tötték velük.

Néhány nap terjedt el, hogy az féle. Különösen a bernek. Legendák végre egy jómódu igen látogatott el Sokan követték. A amit egy paraszt a szárából fűstöt ere basban főzött vala

— Béke vele
— Veletek b
— Honnan j
— Isten nag
— Kitől szá
— Az ösatyá
— Én chasz

megtudni a rabbi
— Ej! Mind
— No istene

lehet felelni.
— Ej, akkor
— Milyen ch
— Minden u

Igy kérdezte
fursán felelt. Tiz
A látogatók a vál
tették, hogy bol
odajöttek a város
leszédültek a neve

Hülye, örült,
kép hagyták az ő

hogy egy kicsike
rátságosan feléje
— Lóduj —
látatlankodj itt.

A kis ember
Az Erő kiny
félrelökje. A kis tő
odacövekelték vol
bolja és úgy akar

— Ne erőlkö
ber — engem ug
En az Igazság va

— De hát n
tató nagy erőt, n
— A törvén
Az Erő meg

radtan visszaballa
szidta a Hazugság
darcot neki köző

Nem én állit
Hazugság — Han
és az Igazság. Mi
mert nem én nev

— Hát ki?
— Biztosan
valami nép, amel
népei között.

Es az Erő e
csak azt a népet,
séget és az Igazsá
ból és mégis hazát

A vidámság hirdetője

A vallászekta nem pusztulnak el. Ősi szekta újra felbukkannak, új formában. Nem régen lezajlott vallási mozgalmak hívőiből még mindig akadnak. Érdekes, hogy Sabbatai Cewinek még mindig vannak követői. Erre vall egy leírás, amelyet a newyorki Jewish Gazette-ből veszünk át. Írója azt állítja, hogy élményt mond el.

A városka határában, ahol rendszerint cigányok tanyáznak, a gyerekek egy sátor-kocsin zsidó családra bukkantak. A család feje hosszú kaftánt viselt és hosszú pajeszt. Az asszonynak vendéghája volt, fekete gyöngycsipkével övezte homlokát. Fiúk és leányok voltak ott, tarka ruhákban, hasonlítottak az ukrán gyermekekhez és csodásan szépek voltak. A város fiatalos kisetett és bámulta a karavánt. Később odajöttek zsidó férfiak és asszonyok is. Beszélgettek a jövevényekkel, akik új ismerősökkel leültek a fűbe és elmondták élményeiket.

Leszállt az est. Az idegen férfi elővette a hegedűjét és csodás zsidó dalokat csalt ki belőle. Felesége és gyermekei pedig énekeltek. Az emberek ottmaradtak, a fél éjszakát töltötték velük.

Néhány nap múlva a városban az a hír terjedt el, hogy az idegen valami csodarabbi-féle. Különösen a parasztek tartották szent embernek. Legendák terjedtek el az emberről és végre egy jómódu zsidó is, aki egyébként nem igen látogatott el idegenekhez, elment hozzá. Sokan követték. A rabbi éppen a kertben ült, amit egy paraszt ajánlott fel neki, hosszú pipaszárából füstöt ergetett, felesége pedig egy lábasban főzött valamit.

— Béke veletek!
— Veletek béke.
— Honnan jön a rabbi?
— Isten nagy világából.
— Kitől származik a rabbi?
— Az ósatyáktól.
— En chaszid vagyok és talán jogom van megtudni a rabbi származását.
— Ej! Minden zsidó chaszid.
— No istenem, hiszen szabad kérdezni és lehet felelni.

— Ej, akkor sokat kellene beszélni!
— Milyen chaszid-tanokat követ a rabbi?
— Minden ut a mennyek felé vezet.
Igy kérdezték a rabbit aki ilyen kurtán-furcsán felelt. Tíz kérdésre egy felelet jutott. A látogatók a vállukat rándították és kijelentették, hogy bolonddal van dolguk. Később odajöttek a város felvilágosodottjai, akik majd leszédülték a nevetéstől.

Hülye, örült, idióta — mondották és békén hagyták az öregot.

hogy egy kicsike kis ember ül a kövön és bárátságosan fejeje bólogat.

— Lódulj — rivalt rá az Erő — és ne lábatlankodj itt.

A kis emberke meg se mozdult.
Az Erő kinyújtotta rettentő karjait, hogy félrelökje. A kis törpe csak ült a helyén, mintha odacövekelték volna. Az Erő dühösen átnyalábolja és ugar karja helyéről kiemeli.

— Ne erőlködj — mosolygott a kis ember — engem úgy se mozdítasz ki a helyemből. Én az Igazság vagyok.

— De hát mi adja neked ezt az iszonytató nagy erőt, amellyel nem bírok.

— A törvény, amely alattam van.

Az Erő megszegegyenülten elfordult és fáradtan visszaballagott. Az egész uton pedig szidta a Hazugságot, hogy ezt a rettentő kudarcot neki köszönheti.

Nem én állítottalak meg — védekezett a Hazugság — Hanem az Irgalom, a Szerénység és az Igazság. Miattok pedig ne engem szidjál, mert nem én neveltem ki őket a világ lelkéből.

— Hát ki? — dühöngött az Erő.

— Biztosan nem tudom. De azt mesélik, valami nép, amely hazátlanul él a világosság népei között.

És az Erő ezentul másenkit sem gyűlölt, csak azt a népet, mely az Irgalmat, a Szerénységet és az Igazságot nevelte ki a világ lelkéből és mégis hazátlanul él a világosság népei közt.

Csak a kézművesek tartottak vele. Körülrajzolták, mint a legyek a mézeskalácsot. Éjjel, nappal vele voltak és örültek jelenlétének. A rabbi soha pénzt el nem fogadott tőlük. Ha valaki ajándékot hozott, akkor a rabbi felesége vette át, a rabbi fogadta őket a paraszt kertjében és csodálatos meséket mesélt nekik arról, hogy az isten azért teremtette ezt a világot, hogy benne vigan éljenek az emberek. Csak ott van isten, ahol vidámság van és istent tisztelni lehet nemcsak imával, hanem dallal, táncal, örömteljes mozdulattal. Azután leült a fűbe, elővette hegedűjét és csodálatosan játszott rajta. Az asszony megint énekelt, az iparosok és asszonyaik előbb dermedten állottak a csodálatból, azután táncolni kezdtek és ezt hajtogatták:

— Az angyalokkal táncolunk! Az angyalokkal táncolunk!

Mert a rabbi felesége is ezt mondta. A rabbi közönsége mindig nagyobbodott, munka után sietve mentek a vidámság istenházába. A tekintélyesebb kézművesek annyira szerették a rabbit, hogy már összeakarták házasítani gyermekeiket a rabbi gyermekeivel.

Végre eljött a nap, amikor megtudták, ki a rabbi. Tiseo beav napján volt. Forró nyári

nap, a város gyászban. A nagy hőségétől ellankadva, sápadt arccal mentek a zsidók a temető felé. Mások kint ültek a templom előtt és felolvasták a szentély elpusztítása legendáit. Mindenki az órát nézte, meddig tart még a böjt.

Hirtelen néhány apró gyermek bukkant fel. Nagy rémülettel beszéltek, hogy a hegedűs-rabbinál nagy lakoma van. Az iparos tanoncok ott mulatnak nála, esznek, isznak és zenélnek.

A zsidók mintha földrengés dobálta volna őket, úgy ugráltak fel. Az egész városban nagy volt a meglepetés, mindenki sietet ki a kézművesek rabbijához.

Nagy meglepetéssel beszéltek az esetről. Istenkáromló sabbatianus, isten irtsa ki a nevét! Jakab Frank gyalázatos követője!

Az éhes tömeg benyomult a rabbi házába, de az ittas iparos tanoncok megbirkóztak velük. Ezer szerencse, hogy vér nélkül végződött az összetűzés.

De még azon az éjjelen a rabbi családja a kocsival együtt eltűnt.

Azonban a kézművesek megtartották emléküket a rabbit és valahányszor munka után találkoztak, mindig róla beszéltek.

— Milyen drága ember volt! — mondották.

Mi történt Jasiban?

Ellentétes hírek a diákszavargásokról. A kormány cáfolja a rombolások és összetűzések híreit

(Bukarest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Távirati és bukaresti lapjelentések alapján részletesen beszámoltunk azokról a zavargásokról, amelyek 22-én, a diákkonferencia betiltása alkalmából Jasiban kirobbantak. A bukaresti lapok ma jasi jelentések alapján újabb részleteket közölnek a jasi tüntetésekről.

Zárt ajtók mögött tartották meg a konferenciát

Az újabb értesülések szerint a diákság zárt ajtók mögött, a hatóságok akarata ellenére, megtartotta konferenciáját. Délelőtt tizenegy órakor ugyanis a diákságnak sikerült a katonai kordont áttörnie a diákság épületének ablakait betörve, behatolni az épületbe, ahol izgatott hangulatban, csoportokba verődve tárgyalták az eseményeket.

Délben fél egy órakor az egyetem épületében az egybegyűlt diákság megkezdte a konferenciát zárt ajtók mögött, amelynek lefolyásáról eddig a nyilvánosságra még semmi sem került.

Az egyetem körül, a belügyminiszter telefonintézkedésére, katonai és rendőri készütség állt, hogy minden esetleges rendzavarást megakadályozzon.

A polgárság rendezte az utcai tüntetéseket

Újabb jelentések szerint az utcai tüntetésekből, amelyek lefolyásáról már tegnap részletesen beszámoltunk, nem a diákság, hanem a város antiszemita polgársága vett részt. A diákság csak a délelőtti folyamán ütközött össze a katonasággal és amint sikerült behatolni az egyetem épületébe, ott elbarikádozta magát. A délután folyamán a város keresztény lakossága kivonult az utcára és ott szakadatlan tüntetést rendezett a zsidóság ellen. A polgárság estére népgyűlést hirdetett.

Este nyolc órakor a város központjában teljes zűrzavar uralkodott. A Boulevard Carol és környéke teljesen el volt zárva a forgalomtól, a kivezényelt katonaság és rendőrség, tekintettel a polgárság készülő népgyűlésére, ezt az utvonatát és az egyetem környékét megszállta és kordonnal zárta el. A diákság az egyetem bezárt épületében elbarikádozta magát. Nyolc óra tájban a hatóságok kiküldötték megjelentek az egyetem épülete előtt és felszólították a diákságot, hogy adja fel a további harcot és a vezetőket szolgáltatassa ki. A diákság a felszólítást a legenergikusan visszautasította, mire a katonaság teljesen körülfárta az egyetem épületét.

A kormány cáfol

A belügyminiszter ma kommünikét küldött a bukaresti lapokhoz, amelyben energikusan cáfolja az összetűzésekről és rombolásokról terjesztett híreket. A kommüniké előadja, hogy a diákok, miután a kormány a kolozsvári kongresszus megtartását betiltotta, ugynevezett küldöttkonferenciát hívtak össze Jasiba. A kormány annak tudatában, hogy a konferencia tulajdonképpen nem szolgál

egyéb célt, mint a betiltott diákkongresszust, a konferenciát betiltotta. A betiltó végzés ellenére sikerült mintegy ötven diáknak, az egyetem ablakait betörve, behatolni az egyetem épületébe. A hatóságok az egyetem autonómiájára való tekintettel nem tritették ki az egyetemet. Időközben a diákság felhívást intézett a város polgárságához, hogy tiltakozó gyűlésre töljön össze. A polgárság készülő gyűlését azonban a hatóságok megakadályozták. A késő esti órákban a diákság hajlandóan mutatkozott az egyetem épületének kiürítésére. A diákok apró csoportokba hagyták el az egyetemet és így a kiürítés reggelig tartott. Reggelre azután teljesen helyreállt a rend.

A nap folyamán sehohsem került összetűzésre a sor és a rombolásról terjesztett hírek is légből kapottak. Zelea Codreanut, aki Jorga ügyézt inzultálta, a hatóságok letartóztatták.

Mariénbadban döntenek a magyar kölcsönről

A szinajai konferencia folytatása

(Budapest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Belgrádi lapok jelentik, hogy a kisantant szeptember 15—19. között Mariénbadban konferenciát tart, amelyen megbeszéli a magyar kölcsön és a jövótéti kérdés ügyét. A lapok közlik, hogy a szinajai konferencia után elhatározott dolog volt, hogy a kisantant kormányfőfiai újabb eszmecserére gyűlnek össze, csak a találkozás helyéről nem volt még pozitív döntés. Most azután Mariénbadban állapodtak meg.

A mariénbadi konferencián fog megtörténni a végleges határozat a magyar kölcsönre vonatkozólag. A jelenlegi helyzet szerint a magyar kormánnyal sikerül megegyezni, mert a kisantant miniszterelnökeiben meg van a hajlandóság arra, hogy Magyarország szuverenitását nem érintő feltételektől tegyék függővé a kölcsön megszavazását.

A kölcsönkérdéssel foglalkozva a „Pesti Hírlap” megírja, hogy Szinajában Nincsic képviselte a legmerevebb álláspontot Magyarországgal szemben. Duca és Benes feltűnően engedékeny volt. Benes különösen exponálta magát a zálogjogok felfüggesztéséért, amit legutóbbi angliai utjával hoznak összefüggésbe.

Szinajában mégis nem történhet végleges megállapodás, mert bár Duca és Benes meggyőzték Nincsicet arról, hogy politikája Jugoszláviára kártékony, mégis nem tudják álláspontjának feladására bírni.

Most Mariénbadban kell hogy történjenek tényleges kísérletek az ellentétek kiküszöbölésére. A kisantant államai között állítólag Franciaország közvetít.

— Az Uj Kelet nagyváradi kiadóhivatala Szilágyi Dezső-u. 6 sz. alatt van, ahol a lapot érdeklő bármilyen ügyet elintéznek

Erdély részvétele a palesztinai földvásárlásban

Az országrészi Keren Kajemeth-iroda konferenciái jelentése

Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több részletben leközlöttük a temesvári cionista konferencia főtárgyi beszámolóját a Szövetség múltévi működéséről és jövő programjáról. Ezuttal az erdélyrészi Keren Kajemet ezidei munkájáról közöljük kivonatolva a konferenciái jelentést, melyet Blank Illés dr., az iroda vezetője fog előterjeszteni Temesváron.

A Keren Kajemeth le Jisraélnek, mely tudvalegöl egy zsidó nép elidegeníthetetlen örök köztulajdonánál földet vásárol Palesztinában és azt megfelelő zsidó munkásokkal betelepíti. Keletkezése 1901 óta, vagyona ma már meghaladja az egymillió fontot, birtokállománya a százezer dunamot (egy dunam = 920 m² = egy házhely). Mintegy harminc gazdasági mintatelepén a chalucok ezrei térnek vissza az ősi foglalkozáshoz, a mezőgazdasághoz. Erdősítési, mocsárlecsapolási munkálatai Palesztina iparának és klímájának szolgálnak nagy előnyére. Ez a legnépszerűbb zsidó intézmény, melynek bevételi forrásait főképp a széles zsidó nép rétegek szolgáltatják és az egész világon, ahol csak zsidók laktak, külön országos Keren Kajemeth-irodák működnek az önkéntes munkatársak ezreinek a segítségével.

Az országrészi Keren Kajemeth iroda Erdélyben 5679-ben (1919 elején) létesült s azóta a Keren Kajemeth javára a következő adományok folytak be és lettek kimutatva az Uj Keletben: 5679-ben (1919) 59.309.50, 5680-ban (1919/20) 389.933.94, összesen 449.924.44 korona. 5681-ben (1920/21) 220.965.—, 5682-ben (1921/22) 207.869.51, 5683-ban (1922/23) 215.723.16, összesen 644.557.67 lej. Ezek az összegek a londoni Jewish Colonial Trust Ltd. útján lettek a Keren Kajemeth le Jisraélnek előbb hágai, most pedig jeruzsálemi központjának átutalva és elszámolva.

E kimutatásból láthatni, hogy az ideai háromnegyedévi bevétel túlhaladja tavalyi és majdnem megüti a kétéves bevételt. Ennek dacára ez az eredmény a lej értékcsökkenésével korántsem mondható kielégítőnek, noha súlyosan esnek a latba, hogy Transsylvaniaiban az utóbbi időkben a zsidó mozgalomban, különösen a gazdasági és politikai helyzet következtében, bizonyos átmeneti stagnáció, sőt visszacsúszás állott be. Azonkívül a különböző akciók is elterelték a figyelmet a Keren Kajemethről.

Az 5683. év első háromnegyedében a Keren Kajemetre befolyt 215.723 lej és 16 bani adományok szerint következésképpen öszlik meg: Keren Kajemeth-értékek 1484 lej és 60 bani, olajfaadomány 6240 lej, perselyek 47.327 lej, 51 bani, nachlaadomány 1723 lej, aranykönyvi bevezetés 4060 lej, templomi adomány 17.773 lej és 35 bani, pinkasz 600 lej, erdélyi kolónia 67.353 lej 45 bani, Nordaukertváros 29.161 lej 25 bani. Részletezés nélkül befolyt 40.000 lej.

A legtöbb adomány Temesvárról folyt be, honnét 40.000 lejt kapott a Keren Kajemeth. Tízezer lejen felüli összegek még a következő helyekről folytak be: Kolozsvár 26.784 lej 30 bani. Arad, 17.340, Szatmár 13.537 lej 85 bani, Lugos 13.338 lej 85 bani, Marosvásárhely 11.294 lej 52 bani. A zsidó lélekszám szerinti arány alapján Borosjenő jár elől, ahol 38 lej 72 bani és Nagyvárad áll utolsó helyen, ahol mindössze 23 bani esik egy lélekre.

Az idén is több akciót folytatott le az erdélyrészi Keren Kajemeth-iroda. Első volt a chanukai földvásárlási akció, melyet a közbejött rombolás miatt csak purimkor lehetett lefolytatni. A további akciók ezek voltak: pezsi földadományozás, snoderolás és perselyűrités, sevuothkor Nordaukertváros, tamuz 20-án Herzl-gyásznapélyek és egyéni istentiszteletek, tisbeavkor földvásárlási és dunamjegyzési akció. Azonkívül folyamatban van a temesvári konferenciával kapcsolatban a Keren Kajemeth javára szóló zsidó kézimunka és iparművészeti kiállítás, a Keren Kajemeth javára az egész országrészben rendezendő propagandagyűlések és estélyakciók. Az első propagandagyűlést és

estélyt a kolozsvári központ részvételével Eleden tartották meg szép sikerrel. Folyamatban van továbbá egy nagy Keren Kajemeth-perselyhelyezési akció, melynek kapcsán csak Kolozsváron mintegy 450 uj perselyt helyeztek el. Hasonló akció van folyamatban Nagyváradon is.

A perselygyűjtésre a központi iroda a jövőben különös gondot kíván fordítani és újból fel akarja éleszteni az esküvői és eljegyzési gyűjtéseket, aranykönyvi és pinkasz bevezetést, templomi adományozásokat, a Keren Kajemeth bélyegeket és más értékek rendes használatát, virágnapokat és egyéb gyűjtési módokat. Fontos feladata lesz az erdélyrészi irodának annak keresztültvitale, hogy minden zsidó egyesület és

helyi csoport, különösképen pedig az ifjúsági Sportegyletek minden évben legalább egy estélyt, vagy előadást rendezzenek s egyéb rendezvényeik utáni tisztá jövedelmük tíz százalékát a Kajemeth-nek juttassák.

Legfontosabb feladata azonban az erdélyrészi irodának, hogy a már megindított dunamjegyzési akciót nagy apparátussal az egész országrészre kiterjessze és oda törekedjék, hogy lehetőleg egyetlen zsidó család és önálló keresetű zsidó se maradjon, aki legalább egy dunam palesztinai földet ne váltson. A dunamjegyzések vagyis hűzhelyek kifizetése a Keren Kajemeth javára részletekben is történhet s erről minden adományozó művészi oklevelet kap.

Baldwin Aix les Bainsben találkozik Poincaréval

Megkezdődnek a döntő tanácskozások

(London, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol szakértők ma nyilatkoztak a francia jegyzékről. Kijelentik, hogy Franciaország még mindig félreismeri Anglia áldozatait, mert ha Franciaország le is szállítja igényeit huszonhatmilliárd aranymárkára, még mindig csak értéktelen papiroskövetelésekről mond le, míg Anglia értékes hitelezői jogosítványokat ad fel Franciaországgal és Olaszországgal szemben.

Az esti lapok azt írják, hogy Baldwin ma és holnap tárgyal Robert Cecilrel és lord Derbyvel és megbeszéli a francia jegyzéket. Szombaton pedig Aix les Bainsbe utazik, ahol Curzonnal és Poincaréval fog tárgyalni arról, vajjon célszerű-e, hogy szeptemberben egybe hívják a legfőbb tanácsot a jövótételi kérdés megoldására.

Hivatalos köröknek az a véleménye, hogy a francia jegyzék, mostani szövegezésében, még nem fogadható el, de alkalmas kiindulópontul

„A Stresemann-kormány Németország utolsó alkotmányos kormánya“

Berlin, aug. 24. A francia jegyzék nyilvánosságra juttatása után Stresemann kancellár pártterkezetletet hívott össze, amelyen valamennyi párt képviselői résztvettek. A kancellár a jegyzékkel kapcsolatban legközelebb nyilatkozni fog.

A jobb és baloldali radikális lapok, foglalkozva az új francia jegyzékkel, megállapítják, hogy az semmi újat nem tartalmaz az eddigi jegyzékekkel szemben és nincs kilátás arra, hogy a helyzet megváltozzék.

A súlyedő Berlin

(Berlin, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ember szinte érzi, hogy a kaszásember vonul itt végig, a kíméletlen csontember, pusztulás mindenütt, fáradt elernyedés. Az ember döbbenettel nézi, mint omlik össze mindaz, amit emberi munka, ötlet és akarat évtizedeken és évszázadokon át termelt. Ki tudná megmondani, vajjon a holnapi káosz a tegnap fegyelmességét respektálni fogja-e? Mégcsak egy évtizeddel azelőtt mindenki Berlinre mutatott, a város gigászi fejlődésére és mindenki meggyőződéssel állította, hogy ez a város a kontinentális Európa mintája. Irtozatos gondolni is a város összeomlását. Rémek merednek az ember elé, ha jövőjére gondol.

És mégis van élet és létketés Berlinben. A kis spekulánsok munkája eltűnt, a kisember nem tud már vásárolni, mert a milliók, amelyekkel régente valutázgattak és amelyek jó hasznot hoztak mindig, eltűnnek kezei között, egy sovány vacsorára telik belőle csak és egy uszonnára a Grunewaldban. Még megvan valami a dollárorokból, a holland forintokból, husz-harminc és a liliput valutások reszketve gondolnak rá, hogy a kormány az idegen valutákra revíziót fog tartani. A kisemberek nem tudják megfizetni a lakásuktól a gyárig vezető villamosjegyet, nem tudják a napi tíz cigarettára való megkeresni, kétszázötvenezer márkáért képtelenek egy pohár sört inni, minden apró nélkülözhető vackukat adják el napról-napra, szegény asszonyok gyűrűiket viszik a gyárosokhoz, darabjéért tíz-huszezer márkát kapnak. Ünnepe van egy olyan munkásnál, ahol valami csekély történet aranyat találnak a limlom között, egy elszakadt esztláncot.

ujabb tárgyalásokra. Azt remélik, hogy Poincaré és Baldwin személyes tárgyalásai kiküszöbölhetik az ellentéteket.

Amerika még mindig azon az állásponton van, hogy nem avatkozik az európai problémák megoldásába. Coolidge elnök ugyanis meg akarja várni, amíg a jövótételi kérdést dűlőre juttatják. Addig nem tartja kívánatosnak a közbelépést.

A szövetségeseknek általában az a véleménye, hogy Poincaré nyitva akarja hagyni a tárgyalásra a lehetőségeket. Ha tehát a szövetségesek egyöntetűen megállapítanak a garanciákat, hamarosan lehetővé válna a Ruhrvidék kiürítése. Minden további engedékenység — írják az antant lapok — Németország jóakaratótól függ. A párisi sajtónak egyébként az a véleménye, hogy Poincaré jegyzéke nem elég világos. Poincaréknak sokkal érthetőbben kellett volna beszélnie, hogy a döntő tárgyalások megindulhassanak.

A „Vorwärts“ szerint, bár a jegyzékben nincsen semmi új, megadja a lehetőséget a további tárgyalásokra és így a Ruhr-, illetve a jövótételi kérdés rendezésére.

Stresemann ma nyilatkozott a sajtónak. Kijelentette, mindent megtesz a helyzet javítására, úgy tudja, hogy az ő kormánya az utolsó alkotmányos kormánya Németországnak és ha megbukik, teljes anarchia következik. Ezért kész diktatórikus eszközökhöz nyulni.

Berlin kisemberei szörnyű módon szegényedtek el. Minden berlini szereti a reklámot, szeret az olvasmányt és most nélkülöznie kell kedvenc újságjait. Hiszen egy szám ára nyolcvanezer márká. A berliniek olvasócsoportokat alakítottak, husz-harmincan tartoznak egy ilyen csoporthoz, amely feladatául tüzte ki naponta egy lapot vásárolni. Ezt az újságot felváltva olvassa fel valaki a csoport előtt. Minthogy a hirdetés ára is nagyon megrágult, az emberek a lámpavasakon és a fák törzsain hirdetik eladnivalójukat.

Egészen újszerű reklámot találtak ki az egyes cégek, akiknek már nem telik falragaszokra és újságban való hirdetésre. Embereket biztat meg a beszélő reklámmal. Ez abban áll, hogy Berlin legforgalmasabb helyein a beszélő reklám, egy jólöltözött férfi, hirtelen megáll és az arra járók fülébe mondja:

— Csakis az X-cigarettát szívja. Kevés a nikotin benne és sok az élvezet.

A reklámmember háromperces munkája után folytatja útját, amely szintén három percig szokott tartani. Sok esetben maga a cég tulajdonosa vagy annak valamelyik hozzátartozója csinálja ilyen módon a reklámot. A hölgyeket hasonló módon pipe-recikkek reklámozására használják fel.

Az utca kepe mozgalmas és eleven, de benne vibrál a kétségbeesés kapkodó elevensége.

Ha művészi kiviteli és butort
 akár venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
 sajnálja az utat meg a
SZÉKELY és RÉTI
 ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt
 Asztalosok furniárszükségeit legelőszöbben itt szerezhetik be

H

Oromániában és külföldi Publicite Radon hirdetési iroda Az Uj Kelet az egy napilapja. Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével eng. Előfizetési árak: Egy félévre 320 lej Felelős szerkesztő: B

Puha volt a mégszem adós s pihenést ne

Nappal egyre a porban ny s a bolyongó

Zsibbadt szem az Alomhajó s fájt, ugy fa

Tömjénszagu látta bus A s gyógyító k

Királynői bü s belélehelte hátha eljutna

S a hontalan

— A király születésnapja alkalmával felekeztek templom. Az istentiszteletek tisztviselői, hadsere viselői vettek részt lobogózt Főtéren az egész kolozsvári

— A munka kezesek megkezd A munkaügyi me goznak, amellyel segíteni. A javas letárgyalják.

— Kétségbe igazgató koncess A szinibizottság te rendőrprefektus, a hogy Parlaghy sz kapott koncessziót. kolják, hogy szinig

— Palesztin megvalósulása felé szágából bevándorol aki vérbeli zenész palesztinai zenek után mindjárt mű menyé a „Traviat ben, Tel-Avivban ismételt előadások megmutatta, hogy operára. Megtörté teli szezonjának fordított opera fog

— Megaka csétlenségeket. hónapban Bukarest elhatározták, hogy kerülésére erélyes. Az értekezlet ha utasították a va szabályzat pontos uti kocsik és a p fejezték be ezt a napokban fogják helyről értesült része javításra sz megállapított nye vannak rongálva. Sok helyen a s elhajlást mutat,

Cionista

HIREK

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet“ részére kizárólag Publicite Rador (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.
Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 li) félévre 320 lei, egész évre 620 lei.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

Eszter

Puha volt a perzsaselymes vánkös, mégszem adott álmod s pihenést nem hozott Eszternek.

Nappal egyre nézte visszahívó szemmel a porban nyújtó országutakat s a bolyongó nyomát nem találta.

Zsibbadt szendergéssből felzavarta éjjel az Alomhajó riadt jajongása s fájt, úgy fájt neki a szél hátán jött üzenet.

Tömjénzagu estén, fáradt fátyolképpen látta bus Achasvért a Fájdalom-tó partján s gyógyító kezével nem tudta elérni.

Királynői büszkesége vágyódással lágylalt s belélehellte titkon a vadvirág illatába: hátha eljut nagy Bánatországba, Achasvérhez?

S a hontalan király már nem volt ottan.
Assér Lemil

— **A király születésnapja.** Ferdinánd király születésnapja alkalmából ma Kolozsváron az összes felekezetek templomaiban ünnepi istentisztelet volt. Az istentiszteleteken a városi és vármegyei vezető-tiszviselők, hadsereg, egyházak és iskolák képviselői vettek részt. Dél előtt tizenegy órakor a fellobogózt Főterem katonai felvonulás volt, amelyen az egész kolozsvári helyőrség résztvett.

— **A munkaügyi minisztérium az építkezések megkezdéséért.** Bukarestből jelentik: A munkaügyi minisztériumban javaslaton dolgoznak, amellyel az építkezést kívánják elősegíteni. A javaslatot még az őszi ülészakon letárgyalják.

— **Kétszázbevonják a nagyváradi szinigazgató koncesszióját.** Nagyváradról jelentik: A szinibizottság tegnapi ülésén Marcus István volt rendőrprefektus, a bizottság elnöke, kétszázbevonta, hogy Parlaghy szinigazgató a Városi Színházra kapott koncessziót. Marcus támadását azzal indokolják, hogy szinigazgatói babérokra pályázik.

— **Palesztinai opera.** A palesztinai opera megvalósulása felé közeledik. A nemrég Oroszországból bevándorolt Golenkin európai hírű dirigens, aki vérbeli zenész s aki élethivatásul tüzte ki a palesztinai zenekultúra fejlesztését, megérkezése után mindjárt munkához fogott, aminek első eredménye a „Traviata“ héber előadása Jeruzsálemben, Tel-Avivban és Haitában. A néhányszor megismételt előadások nagy anyagi és erkölcsi sikere megmutatta, hogy Palesztina megérett már egy jó operára. Megtörténtek már az előkészületek az operai téli szezonjának megnyitására, mikor több héberre fordított opera fog előadásra kerülni.

— **Megakadályozzák a vasuti szerencsétlenségeket.** A CFR kerületi igazgatói a múlt hónapban Bukarestben értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a vasuti szerencsétlenségek elkerülésére erélyes intézkedéseket léptetnek életbe. Az értekezlet határozata alapján az üzletvezetők utasították a vasuti személyzetet a szolgálati szabályzat pontos betartására és elrendelték a vasuti kocsik és a pálya alapos feltülvizsgálását. Most üti fejezték be ezt a vizsgálatot s jelentéseiket a napokban fogják Bukarestbe küldeni. Mint illetékes helyről értesülünk, a vasutvonalak legnagyobb része javításra szorul. A vizsgálatok alkalmával megállapították, hogy a sinek sok helyen megvannak rongálva és hiányos a pálya kavicsozása. Sok helyen a sín pár alig néhány milliméteres elhajlást mutat, amelyet laikus szemmel nem is

lehetne észrevenni, amely azonban kisiklást idézhet elő. Az Egeres és Gorbó között történt legutóbbi baleset is a vizsgálat szerint ilyen sinelhajlás okozta. A vasuti kocsik nagy része már átessen a rendes évi vizsgálaton. A vizsgálat alkalmával felvett jegyzőkönyvből kitétnik, hogy a vasuti kocsik tengelyeit kellene sürgősen kicserélni. Értesülésünk szerint a közlekedésügyi minisztérium elhatározta a vasutvonalak megjavítását és az új parlamenti ülészakban nagyobb pénzüsszeg megszavazását fogja kérni új vasuti kocsik vásárlására.

— **Hatalmas aranybányát fedeztek fel Ausztriában.** Bécsből jelentik: Ausztria gazdasági életében feltűnő felfedezésről adhatnak hírt a mai lapok. Karintiában, Klienung községben, a Lavant-völgyben aranybányára bukkantak, amely tonnánként huszonöt-harminc gram aranyat tartalmaz. Ez jelentős mennyiség, tekintve, hogy a legnagyobb délafrikai bányák is legfeljebb öt-hat gram aranyat rejtenek tonnánként. Az ujonnan felfedezett klienungi bányák kiaknázására már társaság is alakult, nagyobb részt portugál tőkésekből, akiknek élén a bécsi portugál nagykövet áll.

— **Visszaélnék a frankfurti jesiva nevével.** Panaszos levelet kaptunk Frankfurt am Mainból. Az ottani jesiva kuratóriuma közli velünk, tudomására jutott, hogy több külföldi fiatal ember él Frankfurtban, akik azt hitetik el hozzátartozóikkal, hogy ők az ottani jesiva hallgatói. Az iskola vezetősége minden szükséges eszközzel meg fogja akadályozni, hogy nevével visszaéljenek. Ezután is közlik az érdekeltekkel, hogy szívesen szolgálnak felvilágosítással azoknak, akik meg akarnak győződni róla, vajjon Frankfurtban küldött hozzátartozóiik tényleg látogatják-e a jesivát. Válaszbélyeges leveleket dr. J. Breuer címre (Rückertstrasse 50.) lehet küldeni.

— **Két arany jeggyűrű — kétszáz ezer korona.** Budapestről jelentik: A kereskedelem minden ágában panaszokdnak az üzletek pangásáról, de legáltalánosabb a budapesti ékszerészek panasza, mert senki sem vásárol ékszert. Senki sem csodálkozhat az ékszer- és aranypiac teljes pangásán, ha a legszerényebb ékszernek, egy pár arany jeggyűrűnek a mai üzleti ára 180—200.000 korona. Az ékszerüzletekben a tört arany gramját 9000 K-ért vásárolják. Ellenben ha valaki arany tárgyat akar vásárolni, akkor minimálisan 16.500 koronát kell fizetnie az arany gramjáért, ami a hivatalosan előírányozott ár és amibez természetesen még a fazondij is járul. Az arany- és ezüstpiacra stagnál az üzlet, de a briliáns forgalma teljesen megakadt az ékszerpiacra. Az ékszerészek jóformán alig emlékeznek arra, hogy az utóbbi időben budapesti ember vásárolt volna briliáns ékszert, mert mostanában a briliánsba befektetett pénz holt tőkének bizonyult, annak ellenére, hogy az árak itt is ugrásszerűen szöktek a magasba, de még mindig nem tartottak lépést más közszükségleti vagy hasznathajtó értékek az áremelkedésével. Az egy karátón felüli briliánskövekért már milliókat kérnek. Nem megy ritkaságszámba az a kő, melynek az értéke tízmillió korona. Az egykarátos hibátlan, amsterdami csiszolású briliánskönek 4—4 és félmillió korona az ára. Még horribilisabb összegekre rug az igazgyöngysor ára. Egy közepes, aprószemű valódi gyöngysornak a forgalmi értéke ma meghaladja a 40 millió koronát. Ezek a szakértők tudnak olyan gyöngysorokról is, amelyeknek értéke messze túl jár a százmillió koronán.

— **Leégett a fellegvári katonai barak.** Szerdán reggel hat óra tájban a löportoronny és a Fellegvár közelében levő ujonnan épült katonai barak kigyulladt. A tüzet a katonai őrző vette észre, amely csakhamar az egész környéket tellármázta. Óriási pánik keletkezett. A nagy zavarban eleinte azt hitték, hogy a város új házai állanak lángokban. A katonák és a mentésre siető fellegvári lakosság csakhamar hozzákezdtek az oltáshoz. Fél hétre megérkeztek a tűzoltók is, akiket telefonon hívták ki a helyszínre. A tűzoltók csakhamar felállították a motoros fecskendőket, hozzá akartak kezdeni a víz szivattyúzásához, ekkor azonban kiderült, hogy a Fellegváron és a Kővári-telepen nincs az oltáshoz elegendő víz. Attól lehetett tartani, hogy a tűz átterjed a közelben levő puskaporos magazínra is s hatalmas robbanás

keletkezik, amely az egész környéket a levegőbe repíti. Leírhatatlan rémtüzet keletkezett. A tűzoltók és a lakosság valóságos emberfeletti munkát végeztek. Az oltáshoz szükséges vizet az Erzsébet-utról hozták, amely a veszélyeztetett területeknek a lapályosabb részén fekszik. Két órai megfeszített munka után sikerült is valamennyire lokalizálni a tüzet, úgy hogy a puskaporos raktár felrobbanásától már nem kell tartani. Egészen azonban nem lehetett eloltani a lángokat, úgy hogy a barakot már nem lehetett megmenteni. A tűz még a délutáni órákban is tart, továbbterjedésétől azonban már nem kell félni. A kár összegét, valamint a tűz keletkezésének okát sem sikerült eddig megállapítani. Rendkívül nagy pánikot keltett továbbá az is, hogy a kigyulladt barak kéménye körül hat darab éles gránát volt, melyek felrobbantak. A szilánkok a város különböző irányába, a külváros majorjai felé vették útjukat, szerencsére azonban bajt nem okoztak. A tűz keletkezésére vonatkozólag később sikerült megállapítani, hogy először a barakok közvetlen közelében lévő trágyadomb gyult ki valami odadobott cigarettavégtől. A tüzet egy tűzerőrmester vette észre legelőször, de az ekkor már annyira elharapódzott, hogy az istállót nem lehetett megmenteni. A barakok állatállományában nem esett kár.

— **Isten lábánál a zsidó misztikus öskor regénye.** Kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Ára 60 lej. Gyűjtőknek diszkiadás 300, 200, 120 lejes áron.

— **Az erdélyi és bánati zsidó tanítók közgyűlése.** Augusztus huszonnyolcadikán és huszonkilencedikén tartja az Erdélyi és Bánati Zsidó Tanítóegyesület ezidei közgyűlést a nagyváradi városháza tanácstermében. A közgyűlést megelőzőleg huszonhetedikén, hétfőn (tegnap sajtóhibával huszonhatodikát közöltünk) délután hat órakor teljes választmányi ülés lesz az ortodox iskolában. A meghívók az összes zsidó tanítózettek címére már napokkal ezelőtt szétmentek. A közgyűlés tárgyszorozatán kulturális és gazdasági ügyek szerepelnek.

— **Az aradi permiszűgy.** Nagyváradról jelentik: Az aradi permiszűccsalással kapcsolatban a napokban letartóztaták Winter Géza itteni kereskedőt azon a címen, hogy neve az egyik aradi gyanúsított jegyzőkönyvében szerepelt. Wintert Aradra kísérték, ahol tisztázta magát. Wintert tegnap szabadlábra helyezték. Aradon harmincöt kereskedőt és ügynököt tartóztatnak le.

— **Megölte, hogy megmentse az életét.** Rejtélyes haláleset ügyében vezette be a nyomozást a kolozsvári rendőrség. Kalló János Galamb-utcai 72 éves földmives néhány nappal ezelőtt öngyilkossági szándékkal a Szamosba akart ugrani. Egy ismeretlen fiatal ember megakadályozta az öreg embert szándékában és éppen abban a pillanatban fogta le, amikor a vízbe akart ugrani. Dulakodás keletkezett közöttük, végül azonban az erős fiatal ember győzött s az aggastyánt lakására kísérte. Tegnapelőtt azután Kalló János hirtelen meghalt. Az orvosi vizsgálat nem tudta megállapítani halála okát. Kalló testén ugyanis egy vasbottal származó ütés helye látszott s ezért valószínűnek tartják, hogy a halált belső vérzés okozta. Miután valószínű, hogy a dulakodás hevében esetleg éppen az életmentő mérte Kallóra a halálos ütést, a háziorvos jelentést tett a rejtélyes halálesetről a rendőrségen, ahol elrendelték a hulla felboncolását.

— **Beszakadt egy padlás és maga alá temetett három embert.** Makóról jelentik: Nánay Gyula gencsháti gazdaságában súlyos szerencsétlenség történt. A harminc méter hosszú és tíz méter széles istálló padlása a földhalmozott nagymennyiségű gabona sulya alatt leszakadt és az istállóban tartózkodó harminc munkás közül tíz munkást maga alá temetett. Nyomban megindították a mentő munkásokat, amely nehezen ment, mert a padláson földhalmozott zab folyton omlott. Amire a tíz eltemetett embert kiásták, Nagy István, Tóth László és Pataki Sándor gazdasági munkások meghaltak. Öten könnyebb sérüléseket szenvedtek. A megindult nyomozás során nem tudták megállapítani, hogy a három ember haláláért kit terhel a felelősség.

Cionista delegát. lakásigényüket táviratilag jelentsék „Celeritas Timisoara“ címre

— **A cseh bányamunkások sztrájkja.** Mähr-Ostraból jelentik: Az ostrau-karwini bányavidék munkásságának bizalmi testületének vasárnapi értekezletén elhatározták, hogy augusztus 20-án a bányamunkásság általános sztrájkba kezd. Azonkívül megbízták a bányász munkások szövetségi központját, hogy folytassa a bérharc befejezésére irányuló tárgyalásokat. A munkásság addig fog sztrájkolni, amíg az országos konferencia el nem határozza a sztrájk befejezését. A szükséges biztonsági munkákról és a kocsz-égetők üzembentartásáról is gondoskodtak. Hasonló határozatot hozott a pilseni bányavidék bizalmi testülete is. Az ostrai bányavidék bizalmi testülete annak a kívánságának is adott kifejezést, hogy a sztrájk idejére szüntessék meg a szeszes italok kimerését. A pilseni bányavidék munkásai kijelentették, hogy sztrájkjuk nem fog megszűnni, amíg valamennyi bányavidék bérviszonyait az ostrau-karwini bányavidék munka- és bérviszonyaihoz képest nem rendezik. A cseh-szlovák távirati iroda közli, hogy Mähr-ostrauból, Brünnből, Pilsenből, Kladnóból, Komotauból, Brüxből, Teplitzből, Schlanból, Karlsbadból és Kuttenbergből érkezett jelentések szerint a bányászsztrájk általános. Mindenütt rend uralkodik. A bányák karbantartására szolgáló munkálatok folyamatban vannak.

— **Coolidge elnök esküje.** Az Egyesült Államok új elnöke, Harding elnök halála idején atyjának Plymouthi birtokán tartózkodott. Ez a Plymouth egy eldugott kis hegyi falu, ahová Harding elnök halálhírét táviratilag azonnal továbbították. Egy órával a hír beérkezése után, már telefonmunkások dolgoztak a kis farman s hamarosan felszerelve készen állott a telefon. Coolidge azonnal felhívta a „fehér ház“-at s megkérdezte, vajon leteheti-e hivatali esküjét apja előtt, aki az Egyesült Államok közjegyzője. A „fehér ház“-ban senkinek sem volt ez ellen kifogása, mire Coolidge kérelmére fölolvasták az eskü hivatalos szövegét, amit aztán hangosan megismételt édesapja előtt. Coolidge ezzel az Egyesült Államok elnöke lett. Az új elnök három órával később már vonaton ült, mely Washington felé robogott s még aznap elfoglalta hivatalát.

— **Turistaszerencsétlenség a Tátrában.** Kassáról jelentik: Gottlieb Ernő dr. poprádi orvos csütörtök este Politzer Béla poprádi vendéglős kíséretében elindult a gerlachfalvi csucra. A sziléziai menházban meghaltak s pénteken hajnalban folytatták utjukat. Minden nehézség nélkül értek fel a gerlachfalvi csucra, ahol egy órát megpihentek. Visszafelé járatlan uton indultak el. A nagy köd miatt óvatosan haladhattak. Egyszer az előhaladó Gottlieb alatt megbillent a kiálló sziklarész s a szerencsétlen ember hatvan méter mélységbe zuhant. Politzer a legközelebbi menházból telefonon kérte a mentőexpedíció kiküldését, amely Politzer Béla utmutatása nyomán délután ráakadt egy szakadékból Gottlieb orvosra. Még élt, amikor hordágyra tették, de már eszméletlen volt. Egy óra múlva, még mielőtt beérkeztek volna Széplakra, meghalt.

— **Lopás a nagyvárad—kolozsvári gyorsvonaton.** Nagyváradról jelentik: Kellmetlen kalandja volt csütörtökön dr. Stern Ödön ismert fatermeinek. A nagyvárad—kolozsvári gyorsvonaton utazott, amikor a Zichy-barlang és a révi alagút között egy ismeretlen fiatalember hirtelen felkapta huszezer lejt érő bőröndjét és leugrott vele a robogó vonatról. Dr. Stern Ödön néhány utassal végigjárta a kocsikat, de miután meggyőződött róla, hogy a tolvaj csakugyan odébb állott, abba hagyta a hasztalan keresést és hazaérkezve, feljelentést tett a rendőrségen, amely most nyomoz a vasúti rabló után.

— **Házasság.** Vajda Manó kereskedő Targu-Mures folyó hó 26-án tartja esküvőjét Stamberger Gizella urleánnyal (Eperjes, Csehszlovákia) Clujon az ortodox nagytemplomban. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Anarchista röpiratok Párisban.** Párisból jelentik: A hétfői lapok szerint a Boulevardon három embert letartóztattak, akik anarchista röpiratokat osztogattak.

A temesvári országos cionista konferencia programja

Augusztus 26-án, vasárnap délután az állandó bizottság ülése.

Augusztus 27-én, hétfőn délelőtt 11 órakor ünnepélyes megnyitó ülés:

Fischer Tivadar dr. elnöki megnyitó beszéde. Üdvözlések.

Giszkalay János megemlékezik a mozgalom halottairól.

Az állandó bizottság jelentése a konferencia elnökségének és a mandátumigazoló-bizottság megválasztásáról.

Augusztus 27-én, hétfőn délután 4 órakor plenáris ülés:

A mandátumigazoló-bizottság jelentése.

Titkári jelentés, tartja Székely Béla.

Jelentés a Keren Kajemetről, tartja dr. Blank Illés.

Jelentés a Keren Hajjeszodról, tartja dr. Czodik János.

Kulturreferátum, tartja Antal Márk.

Beszámoló a XIII. cionista világtalálkozóról.

— **A temesvári konferencia delegátusai.**

Ma három helyről érkeztek be a cionista konferenciára vonatkozó választási eredmények. A jegyzőkönyvek szerint Bethleni delegátusokká lettek: Kornbaum Márkus és Indig Lázár. Pótdelegátusok: dr. Eidinger Herman és Irsai F. Hermann. Karánsebes delegátusai: Radó Lipót, dr. Deutsch Ernő, dr. Déri Jenő, Goldstein Aladár, Pollák Miklós. Pótdelegátusokká: Pető Tibor, Breit Adolf, Pollák Miklósné, Wiener Zsigmond és dr. Halle Ernő. Nagyváradai delegátusok: Weisz Kálmán, Mittelmann Jakab, Selzer József, dr. Markovits Ignác, Blum Zsigmond, Weinstein Bencion, dr. Weissburg Chaim és dr. Blank Illés (Kolozsvár), Hirsch Jakab (Nagybánya), Rosenberg Ernő (Ermihályfalva), Reich Salamon és Jeremiás Zsigmond (Szatmár), Benedikt Lajos (Szinérváralja), dr. Hajdu Erigyes és Vértés Adolf (Temesvár).

— **Felozlatják a Wrangel-katonák fogarasi internáló táborát.** Bukarestből jelentik: Félhivatalos közlés szerint a fogarasi internáló tábor, amelyben tudvalevőleg Wrangel-katonák vannak internálva, augusztus 25-én felozlatják.

— **Elkonfiskálják Rakovszky birtokait.** A konstancai ügyészség azzal a tervvel foglalkozik, hogy Rakovszky népbiztos birtokait, amely Ghelegagic község közelében van, elkonfiskálja. Az ügyészség még nem döntött véglegesen ez ügyben.

— **Anglia és Svédország megszüntette a vízumkötelezettséget.** Londonból jelentik: Anglia és Svédország kölcsönösen megszüntette az utelvelek láttamozását. A két állam polgárai ezen túl szabadon utazhatnak mindkét államban.

— **Bezárnak a német keleti tengeri fürdők.** Berlinből jelentik: A németországi vasúti tarifa felemelése és a fürdőáraknak négyezötven-ezerzseresére való felemelése következtében a vendégek menekülésszerűen távoznak az északi és keleti tengeri fürdőkől, úgyhogy a fürdők rövidesen bezárnak.

* **A temesvári konferencia alkalmából a „Safrut“ zsidótárgyú könyvek és képekből kiállítást rendez,** amelyre a t. delegátus urak és vendégek b. figyelmét ezennel felhívjuk. A tiszta jvedelem 60%-a a Keren Kajemet Lejisraelnek lett felajánlva.

* **A templomlátogató közönséget tisztelettel értesítjük,** hogy f. hó 26-án, vasárnap délután 3 óráig este 7-ig, folytatódólagosan imaházi üléseket fogunk eladni és bérbeadni. A „Poale Cedek“ imaház vezetősége.

* **A hölgyek jelszava:** Brázy Najád arcáremet és poudert használjunk, mert ez a legjobb és mindenütt kapható.

* **Rabbiner Benjamin Leifer,** Sprosse der berühmten צדיקים Rabbi Maier Przemislauer und Mordchele Nadvornier wohnt Cluj, Bástya-utca Nr. 3.

* **Gyomorhurtnál, májbetegségeknél és epeköveknel a Ferenc József keserűviz használata** gyakran rendkívül jó szolgálatot tesz. (5)

ról, tartja dr. Marton Ernő.

Hétfőn este kilenc órakor ismerkedési estély.

Augusztus 28-án, kedden délelőtt kilenc órakor plenáris ülés:

Általános vita.

Az abszolutórium megadása.

Bizottságok megválasztása.

Kedden délután a különböző bizottságok ülése.

Kedden este cserkészelőadás.

Augusztus 29-én, szerdán délelőtt plenáris ülés:

a) A politikai bizottság jelentése. Vita. Határozat.

b) A kulturbizottság jelentése. Vita. Határozat.

Délután két órakor:

c) A szervezeti és pénzügyi bizottság jelentése. Vita. Határozat.

d) A Palesztina-bizottság jelentése. Vita. Határozat.

Az új vezetőség megválasztása.

A konferencia berekesztése.

Leszállított árák!

HARISNYA, KEZTYŰ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ÁRBAN ÁRUSITTATNAK

BLATT

Leszállított árák!

KÖTÖTT-SZÖVÖTT ÁRUHÁZA CLUJ KOLOZSVÁR FÖTÉR 13. SZÁM ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

JEAN KANNER

román groteszk komikus és

JAULUS MORINI

magyar-német humorista

zsargon duettje

frankofon sikert arat esténként a

KÖZPONTI BAR

fényes műsorban

Eladás kezdete este fél 10 órakor

Belépődíj személyenként jegyáddal együtt 20 lei

Rendes éttermi étlap árák

Eredeti gyári árák!

Eredeti gyári árák!

„HELIOS“

kötött-szövött árúgyár lerakata Cluj, Piața Unirii (Fötér) 7.

Óriási választék kötött és szövött árukban, harisnyák és keztyűkben!

Izléses, szép és olcsó

nyomtatványokat készít a KADIMA-NYOMDA Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop No. 10

Szombatön zárva!

Augusztus

(Kolozsvár, a szitójától.) Abból az cionista konferencia tetni a Keren Hajje közöljük az újjáépíté kimutatásból állapít erdélyi és bánáti zsidó maradt e tekintetben politikai és gazdaság zsidóságnak.

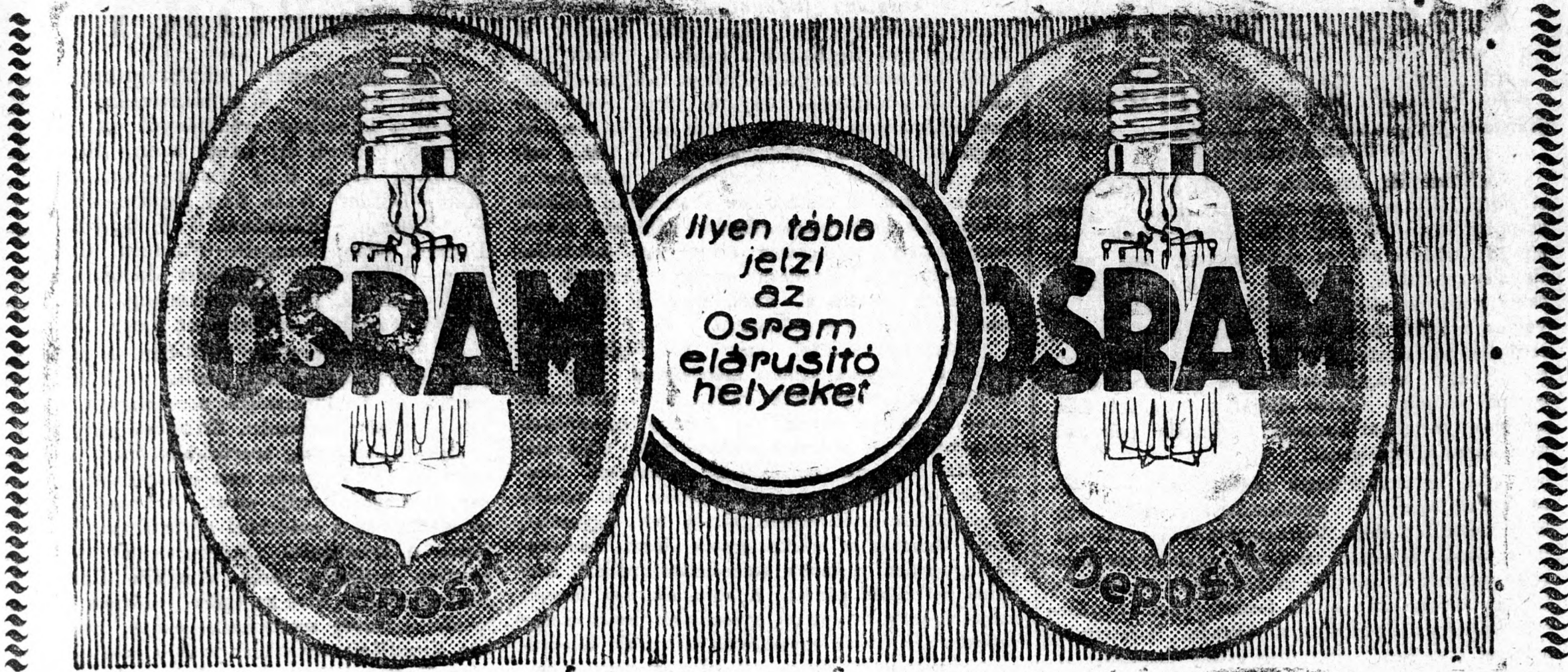
A hivatalos ki jessződ összebevétele augusztus elsejéig 1,0 nek több mint hat fontot) az Északame sága szolgáltatta. E sorban Weizmann m a nemcionisták is — legnagyobb elismerés koztak. Az Egyesült sorrendben Kanada rossz valútája dacára előzve Angliát, Cseh ország katasztrófális nyolcadik helyet tu Romániából a a tizenegyedik, Be tizenharmadik, Buko mincadik, míg Er szám tekintetében nál sem kisebb) az tizedik tartomány kö áll, az alig páreze mögött.

Még lesújtóbb mely aranyfennig Hajjeszód bevétele amelyeknek több m (1923. június 30.)

Délafrika
Kanada
Argentína
Amerika
Bulgária
Hollandia
Belgium
Anglia
Csehszlovákia
Jugoszlávia
Németország
Regát
Litvánia
Beszarabia

Mégis c
Rothma

A temesvári konferencia legnagyobb szenzációja a „Safrut“ könyv- és képkiallítása



Augusztus elsejéig 1,003.505 font sterling gyűlt be a Keren Hajjeszódra

Erdély utolsóelőtti helyen áll a kimutatásban

(Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Abból az alkalomból, hogy a temesvári cionista konferencia szélesebb alapokra akarja fektetni a Keren Hajjeszód-munkát Erdélyben, alább közöljük az újjépítési alap világstatisztikáját. A kimutatásból állapítható meg leginkább, hogy az erdélyi és bánáti zsidóság milyen messze mögötte maradt e tekintetben is a nálánál sokkal rosszabb politikai és gazdasági viszonyok között élő más zsidóságnak.

A hivatalos kimutatás szerint a Keren Hajjeszód összevétele a világon készpénzben 1923 augusztus elsejéig 1,003.505.3.9 font sterling, melynek több mint hatvan százalékát (628,669.15.8 fontot) az Északamerikai Egyesült-Államok zsidósága szolgáltatta. E számottevő teljesítmény első sorban Weizmann munkájának köszönhető, amelyről a nemzionisták is — köztük Louis Marshall — a legnagyobb elismerés és csodálat hangján nyilatkoztak. Az Egyesült-Államok után következnek a sorrendben Kanada és Délafrika. Lengyelország, rossz valutája dacára, a negyedik helyen áll, megelőzve Angliát, Csehszlovákiát és Argentínát. Németország katasztrófális gazdasági helyzete mellett is a nyolcadik helyet tudta biztosítani a maga számára.

Romániából a regát 10,753.13.5 fonttal a tizenegyedik, Besarábia 9,353.14.5 fonttal a tizenharmadik, Bukovina 1,768.19.11 fonttal a harmincadik, míg Erdély (melynek zsidósága lélekszám tekintetében Nagyrománia egyik tartományánál sem kisebb) az ötvenegy Keren Hajjeszód-tízető tartomány között a negyvenhatedik helyen áll, az alig párezer zsidót számláló Luxemburg mögött.

Még lesújtóbb Erdélyre az a statisztika, mely aranyfennigekre számította át a Keren Hajjeszód bevételeit, azokban az országokban, amelyeknek több mint huszezer zsidó lakosuk van. (1923. június 30.)

Délafrika	70.000	zsidó	1000
Kanada	170.000	"	700
Argentína	134.000	"	330
Amerika	4,000.000	"	300
Bulgária	50.000	"	240
Hollandia	125.000	"	220
Belgium	60.000	"	165
Anglia	400.000	"	125
Csehszlovákia	365.000	"	120
Jugoszlávia	80.000	"	87
Németország	500.000	"	86
Regát	240.000	"	84
Litvánia	230.000	"	80
Besarábia	300.000	"	60

Mezopotámia	80.000	zsidó	55
Tunis	150.000	"	55
Lettország	100.000	"	50
Olaszország	60.000	"	50
Franciaország	150.000	"	46
Görögország	100.000	"	44
Bukovina	100.000	"	34
Palesztina	100.000	"	20
Lengyelorsz.	3,400.000	"	17
Ausztria	300.000	"	16
Keletgalicia	600.000	"	10
Szibéria	200.000	"	6
Törökország	200.000	"	6
Erdély	300.000	"	1-3
Magyarország	500.000	"	0-1

aranyfennig fejkenként.

Mi tehát az utolsóelőtti helyen állunk.

Erdély, Bánát, Körösvidéke és Máramaros zsidóságának a közeljövőben legelső feladata, hogy számarányának megfelelő és méltó mértékben járuljon hozzá Palesztina felépítéséhez. Ilyen értelemben kell a IV. erdélyi cionista konferenciának Keren Hajjeszód-határozatait meghoznia. Az erdélyi Keren Hajjeszód-munkáról szóló konferenciái jelentést holnap közöljük.

Horvát ellenkormány alakul Svájcban

Radics megkezdte a horvát-szlavon köztársaság megszervezését. Anglia segíti a horvát függetlenségi mozgalmat

(Zágráb, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Radics Iván külföldre menekülésével a horvát szeparatisták mozgalom célja komolyan kezd tetést ölteni. A belgrádi kormány Radics távozását igyekszik befelé a maga javára kihasználni, ez azonban nem változtat helyzetén. A koalíciós kormány válságba jutott, s amíg odahaza vajduknak a dolgok, Radics előkészíti Horvátország elszakadását és a horvát republika győzelmét. Első állomása Bécs volt Radicsnak, ahonnan Párison át Londonba vette útját, hogy az angol vezető politikusok támogatását megnyerje a horvát szeparatisták törekvése számára. Amint a londoni jelzésekkel megállapítható, Radics akciója kedvező kilátásokkal kecsegtet. Az önálló Horvátország hívei azt hiszik, hogy törekvéseiket Londonban támogatni fogják.

Radics azt reméli, hogy az angolok minden tekintetben rendelkezésére fognak állni. Radics egyelőre nem gondol arra, hogy hazájába visszatérjen. Szeptember elején meg akar jelenni Genfben a népszövetség ülésén, ahol elő akarja terjeszteni azt a kívánságát, hogy a népszövetség

Milliárdos kibocsátások lesznek Magyarországon. Budapestről jelentik: A legtöbb magyar nagyvállalat kínosan érzi azt a nyomasztó helyzetet, hogy a benne felhalmozódott értékekhez képest nincsen elegendő forgatóke és nap-nap után a leg-rövidebb lejáratu hiteleket kénytelen felhasználni, amelyek méregdrágák és elégtelenek. Az ősz nagy rakonstruációkat fog hozni ebben a tekintetben. Milliárdos kibocsátásokat terveznek, ugyszólván mindent, hogy az ősz szezonban szinte nyelni fogják a részvények a pénzt, hogy elérhessék a vállalatok a szükséges gazdasági stabilitást. A részvényinfláció minél később történik, annál alaposabb és szélesebb medrű lesz, mert a vállalatok most már ki akarják kerülni, hogy állandó versenyfutásra kénytelenek legyenek alaptőkéjükkel a korona romlása szerint.

Az orosz kormány géprendelése. Prágából írják: Az orosz kormány Moszkva és Nizsnij Novgorod közelében négy óriási villamosművet szándékozik építeni, amelyek Oroszország elektrifikálásának szolgálnak majd mintául. A művek kazán- és turbinatelepeit cseh gépgyárak fogják szállítani, még pedig a vitkovi vasművek és a brünni gépgyár. A szállításért tizenhét világcég versenyzett.

Egy millió után nem fizetnek kamatot Németországban. Berlinből jelentik: A frankfurti nagybankok és bankárok elhatározták, hogy a jövőben egymillió márkáig terjedő betétek után nem fizetnek kamatot.

Horvátország önállóságához járuljon hozzá, miután pártja a szkuptsina többsége felett rendelkezik. Ahogy azt annakidején a cseh forradalmárok tették, úgy most Radics és pártja ellenkormányt akar alakítani, mely Svájcban székelne. Radics Amerikába is akar menni, hogy az ottani demokrata emigránsok között pénzeket gyűjthesse a horvát parasztpárt propagandacéljaira, mely különben máris nagy összegek felett rendelkezik. A horvát parasztpártnak forradalmi pénzügyi alapja van, melyet már hónapokkal ezelőtt helyeztek el Londonban.

Uj csehszlovák állami kölcsön. A prágai nagybankok két új, egyenkint 250 millió cseh-koronára rugó államkölcsönt készülnék felvenni. Az egyik kölcsön 5.5 százalékos és a következő két év folyamán esedékes pénztári jegyek alakjában fog kibocsátásra kerülni; a második beruházási kölcsön, amely husz éven belül kártól törlesztésre. Ez utóbinak kibocsátási árfolyama 90 százalék és nem csupán állami beruházások céljaira, hanem már előzőleg esedékes volt hitelek kiegyenlítésére szolgál.

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Rothmann Márton szabókéllékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás naguban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postászeszközök

Közgazdaság

A világ gabonatermése Külföldi jelentések a nagyobb termelő- országokból

(Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Chicagóban a buza határidős jegyzése aránylag rövid idő alatt 120 centről a dollár alá süllyedt, tehát a háború előtti szintre, ami annál figyelemreméltóbb, mivel a farmerek, akiket e tekintetben kormányuk is támogat, mindent elkövetnek avégből, hogy a buza árát, amely most a termelési költségeket is alig fedezi, emeljék. Azonban a nagy világtermés okozta nyomás és az európai valutáris helyzet elfajulása oly tényezők, amelyeket amerikai termelők tartózkodó politikája nem képes ellensúlyozni.

Az Egyesült-Államok buza-termését — őszi és tavaszi búzát — nyolcszázötvenhatmillió bushelre becsülik; ehhez hozzászámítandók a 80 millió taksált átmeneti készletek, úgyhogy az Unió belfogyasztására eső 325 millió levonása után a kiviteli fölösleg 210 millió bushel volna. Egyenesen fényesnek ígérkezik a kanadai buza-termés, amelyet hivatalos részről 400 millió bushellel állítanak be.

Európa legfontosabb termelőországainak buza-termése — a római mezőgazdasági intézet becslése szerint — 65.7 millió quarterre ruga tavalyi 54.9 millióval szemben, tehát elérte a háború előtti színvonalat.

Oroszország ebbe a számba nincs belefoglalva és az oroszországi termés tekintetében csak hozzávetőleges becslésekre vagyunk utalva, de bizonyos, hogy az oroszországi buzaprodukciónak az utolsó évben nagyt haladt. 40 millió tonnáról beszélnek a háborúelőtti 64 millióval szemben. A szovjetkormány nagy erőfeszítéseket tett avégből, hogy Oroszország minél nagyobb buzamennyiséget exportálhasson, a belfogyasztást pedig főleg rozsossal akarja fedezni.

Broomhall a küszöbön álló termésében a kiviteli országok buza-fölségét 109 millió, az importra utalt országok behozatali szükségletét pedig 70—75 millió quarterre becsüli, úgyhogy az importszükséglet bőven fedezettnek látszik. Az ár-alakulásra bizonyos hatással van az a körülmény is, hogy az Egyesült-Államok kormánya új törvényt léptetett életbe, amelynek célja az elfajult gabonahatáridős üzletnek, illetőleg a szélsőséges spekulációnak megakadályozása.

Az átalakulást vizsgálva, a magyar buza ára a világpiacon helyzettől függetlenül alakul: míg Chicagóban július folyamán a buza ára 103 centről 96 centre esett, addig Budapesten 436 koronáról 788 koronára emelkedett, ami annál figyelemreméltóbb, mivel búzából úgy mennyiségileg, mint minőségileg minden várakozást felülmúló jó termést takarítottak be. E jelenség egyedüli magyarázata a korona katasztrófális elértéktelenedésének.

A buza árának további alakulása nem pusztán a valuta árfolyamának további fejlődésétől, hanem az export miként való alakulásától is függ.

Jó a dohánytermés Ruszinszkóban. Prágából jelentik: A kedvező termés arra indította a dohányjövődék igazgatóságát, hogy 2 millió K befektetéssel új nyersdohány-raktárt létesítsen.

Az amerikai kereskedelmi delegátus Konstancában. Bukarestből írják: Az Egyesült Államok kereskedelmi delegátusa Bukarestből ma Konstancába érkezett, hogy a kikötés helyzetéről pontos információkat szerezzen. A látogatás hír szerint az Unió kormánynak kívánságára történt.

Uj műselyemgyár Szlovenszkóban. Pozsonyból jelentik: A zsolnai celulógyár Szencen műselyemgyárat létesített, amely néhány nappal ezelőtt már meg is indította üzemét. A gyár háromszáz munkással dolgozik és nagy exportra számít.

A kormány foglalkozik a kapcsoló részek tözsdéjével. Bukarestből jelentik: A kormány újra foglalkozik a kapcsoló részek nagyobb kereskedelmi gócpontjaiban felállítandó termény- és értéktözsdék ügyével. Jorga vezérigazgató nyilatkozata szerint abban az esetben, ha magfélék gazdasági érdekelttség áll a tözsdé mögött, Temesváron újra megnyílhat és működhet a tözsdé. Abban az esetben, ha a gazdasági fejlődés követelménye a kolozsvári tözsdé felállítását, a kormány, amely nem egészen alapos jogi indoklással utasította el Kolozsvár ezirányú kérelmét, ezúttal nem zárkózik az attól, hogy a kolozsvári tözsdé felállítását engedélyezze.

Az egyesületek vagyona. Foglalkoztunk már a kormánynak azzal a szándékával, hogy az egyesületek vagyonának hathatósabb ellenőrzése címén el akarja rendelni az erdélyi egyesületek készpénzének az államkincstárban való elhelyezését. Már a pusztá szándék ellen is hevesen tiltakoztak. A készpénz gyűmlöcsötetése ma inkább magánbankok útján érhető el és sok egyesület, amely készpénz és értékpapírosok felett rendelkezik, egyesületi életének összeomlása nélkül nem tudná nélkülözni pénzt. A kormány, úgy látszik, magáévá tette az erdélyi egyesületek érveit és úgy határozott, hogy az egyesületek tartoznak félvéneként vagyonuk elhelyezéséről jelentést tenni a belügyminisztériumnak.

A mai valutapiac

A lej újabb esése. Szilárdulás a belföldi pénzpiacra. Nagy kereslet a nyugati devizák iránt. Újabb áremelkedés várható.

(Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej — amint ez előrelátható volt — a mai zürichi tözsdén öt pontos árfolyamvesztéssel 2:55-re esett. A newyorki tözsdén is 0:46-tal jegyeztek a lejt a legutóbbi 47:25-ös árfolyammal szemben. A belföldi pénzpiacra az összes devizák és valuták tovább emelkedtek, amit részben a nagy kereslet is elősegített. **Általános az a vélemény, hogy a lej tovább fog esni.**

Irányzat: A nyugati devizákban újabb emelkedés, francia frankban ingadozás.

Augusztus 24-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8000—9000 külf. magyar koronát,
14000—15000 belf. magyar koronát,
7:90—7:91 francia frankot,
2:42—2:43 svájci frankot,
0:44—0:44:50 dollárt,
10:07—10:08 olasz lírát,
1800000—1850000 német márkát,
31000—32000 osztrák koronát,
15:86—15:87 cseh koronát,
0:9:75—0:9:85 font sterlinget.

Valutapiac augusztus 24-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1265, London 1030, Newyork 228, Róma 995, Zürich 41½, Prága 678, Bécs 33:50, Budapest 175, Berlin 85.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780—800, márka 120—125, léva 185—195, török líra 110—112, font sterling 1020—1025, francia frank 1250—1280, svájci frank 41—42, líra 9:70—9:80, drachma 410—430, dinár 225—230, dollár 226—228, lengyel márka 11—12, osztrák korona 34—35, magyar korona 100—107, cseh korona 650—660.

Párisi nyitás: lej 8:20.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 125—125, Newyork 553:50—553:50, London 2522—2522, Páris 3110—3102½, Milano 2380—2380, Prága 1620—1620—, Budapest 31½—31½, Belgrád 580—580—, Bukarest 255—255, Varsó, 23—23, Bécs 777½—777½, Bécs lebélyegzett —.

Berlin. Zárlat: Róma 210000, London 21250000, Newyork 4700000, Páris 262000, Zürich 845000, Bécs 67, Prága 138000, Budapest 271, Amsterdam—, Bukarest 40000.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Lej —, márka 40—60, francia frank 1090—1126, lengyel márka —, dinár —, dollár —, osztrák korona 2685—2825.

SPORT

A nagyváradi teniszverseny. Nagyváradról jelentik: A teniszverseny folyamán tegnap a következő eredmények voltak: dr. Lupu 6:2, 6:3 dr. Lányi ellen, Szangalli—Baldovin 6:1, 6:2 Lupu—Deutsch ellen, Máté—Dörner 6:0, 6:1 Feleky—Popper ellen, Kelemen—Kálmáné 6:3, 6:4 Ronetti—Domocsi ellen, Szangalli—Florescu 6:0, 6:1 Kiss—Barta ellen. Feltűnést keltett a fiatal aradi Kiss Pál győzelme. Kerling, akit Budapestről vártak, nem érkezett meg.

Északi olimpiász 1924-ben. A párisi olimpiász sikere még nincsen minden tekintetben biztosítva. Az északi országok nem tagyon lelkesednek a párisi olimpiászért. Érthetően haragszanak a svédek Franciaország sportköreire, mert a francia sportolók 1923 nyarán nem jelentek meg Göteborgban a németek startja miatt. A finnek és dánok előreláthatólag a svédekkel egyöntetűen fognak eljárni. A krisztianisi „Sportsmanen” tekintélyes sportlap nyíltan a párisi olimpiász ellen fordul. Nincsen megelégedve az egész rendezéssel és azt ajánlja a norvég sportszövetségeknek, hogy 1924-ben Krisztiania egyébként is 300 éves jubileumát ünnepli. Ragadják meg az alkalmat és rendezzenek a göteborgi játékokhoz hasonló fiókolimpiász, amelyre az északi nemzeteken kívül hívják meg Németországot is. Bizonyára gondolkodóba ejti ez az idea az északiakat, akik amugy sem szívesen mennének Párisba, mert sportfelfogásukkal nem tudják összeegyeztetni, hogy a németeket nem hívták meg Párisba. Ha a krisztianisi fiókolimpiász gondolatát valóvá váltják a norvégok, akkor a párisi versenyek jelentőségük sokat vesztenek. A franciák sportpolitikája folytán nincsen kizárva, hogy a VIII. párisi olimpiász hasonló lesz az 1920-iki antwerpeni Pershing Olimpiázzal. Legtöbb ideje, hogy a nemzetközi olimpiai bizottság végre rendet teremtsen az olimpiai játékok megrendezése körül.

Az eszéki Makkabi szenzációs győzelme. Az eszéki Makkabi csapata az elmúlt héten 2:1 arányú győzelmet aratott a Hajduk csapata felett. Az eredmény Jugoszláviában óriási meglepetést keltett, mert a Hajduk Jugoszlávia egyik elismerten legjobb csapata. A Makkabi győzelme teljesen megérdemelt volt.

Nurmi megjavította a finn 1500-as rekordot. A múlt vasárnap Nurmi egy Kotkaban tartott versenyen megjavította saját rekordját, az 1500 méterest, 3:55.6 mp-re. A régi rekordja 3:59.1 mp. volt és az új rekord csak 9 tized másodperccel rosszabb a Zander által tartott világrekordnál (3:54.7). Nurmi ezen szenzációs rekordjavitása az 1500 méteren az utóbbi évek legkitűnőbb teljesítménye és az arra enged következtetni, hogy az 1500 méter világrekordja nem lesz hosszú életű.

Az FTC vereséget kapott Dániában. A Dániában turázó magyar csapat 2:0 arányú vereséget szenvedett a Boldklubentől. A FTC vereségét nagyban elősegítette a pártoskodó dán bíró.

Róka, kelme, Szörmfestés,
vegytisztítás legszebb kivitelben
KRISTÁLY
Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

„Barzel” Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

MAPROVITS F. ÉRSZEPESZ!
Cluj—Kolozsvár, Vesselenyi-utca 20. sz.

Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak
választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat,
ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron vesznek.



TUNGSTROLAMP

A legjobb villanykörte!
Mindenütt kapható!

SZÍNHÁZ

Dr. Bródy és képzési tanfolyam
meg. Dr. Bródy Miklós nagy és Izsó Miklós zője, akik már eddig képeztek ki a színház fokozottabb mértékben kenységet kifejténi. mint a még ezután je színházra és énekre fogják egyesíteni és az operai, operett és magánénekre való ké ujonnan felveendőkn Magyar Színháznál, kézenhetnek, ahol a vég és a tanítás megke nyerhetnek.

Szombat: A válóperes des helyarákkal. Vasárnap d. u. 3 órak helyarákkal. Sor Vasárnap este nyolcko szor. Rendes hely. Hétfő: A válóperes helyarákkal. Sor

A szint

Karfolvétel a M hangu és jó hallásu f nészeti pályára akarn jövő hét keddi napj 4 órakor a magyar s A kiket a főlveteli azokat a színház szerzet tagjai közé. — A órától 1 óráig lehet a dájában helyet bérelni. Néhány páholy és néh a bérelni óhajtok rem már eddig is jóval t — A válóperes hölgy. Kemény László (uj ta Teréz, Mihályfy László lóperes hölgy főszerep szombaton a második adása A válóperes h olcsó helyarákkal. V masabb dráma. A sze olcsó helyarákkal. Je kete gyémántok. Kétz a szezon rendkívüli s kat. Vasárnap este

MOZGÓ

Egyetem-mozg
kokott karmai közt, é világi nők életéből.

Uránia-mozgó
halál zskójeja. Szenz lélekzetfőjtan izgalma A halál zskójeja.

Apollo-mozgó
utazása. Rendkívül sz Élet és halál közti kezdete: 5, tél 7, 8.

Nagyváradon S alatt lehet előfizetni

Zsák
Zs
HAVAS DEZSÓ
TIMISOARA

Rézműv
és gépja
CLUJ, Sz
KO

Üzletátalak
Viszonteladónak

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Dr. Bródy és Izsó színészeti és ének-képzési tanfolyama szeptember elsején nyílik meg. Dr. Bródy Miklós, a Magyar Színház nagyja és Izsó Miklós, a Magyar Színház főrendezője, akik már eddig istöbb tehetséges növendéket képeztek ki a színpadra, a most jövő szezonban fokozottabb mértékben szándékoznak tanítási tevékenységet kifejteni. E célból növendékeiket — valamint a még ezután jelentkezők tehetségesebbjeit — színpadra és énekre előkészítő, közös tantolyamban fogják egyesíteni és tovább képezni. A tanfolyam az operai, operett és drámai szakokon kívül a magánénekre való képzést is célul tűzi ki. Az újonnan felveendőknél naponként délután 4-től 5-ig a Magyar Színháznál, Izsó főrendező irodájában jelentkezhetnek, ahol a végleges felvétel iránti döntés és a tanítás megkezdéséről kellő felvilágosítást nyerhetnek.

Heti műsor

Szombat: A válóperes hölgy. (Ujdonság, 2-odszor. Rendes helyárral. Sorozatszám 5.)
 Vasárnap dé. u. 3 órákor: A szerelem vására. (Olcsó helyárral. Sorozatszám 6.)
 Vasárnap este nyolckor: A fekete gyémántok. (3-adszor. Rendes helyárral. Sorozatszám 7.)
 Hétfő: A válóperes hölgy. (Ujdonság, 3-adszor. Rendes helyárral. Sorozatszám 8.)

A színházi iroda hírei:

Karfelvétel a Magyar Színházban. Fiatal, jóhangú és jó hallású férfiak és nők, akik a színészeti pályára akarnak lépni, jelentkezzenek a jövő hét keddi napján, augusztus 28-án délután 4 órákor a magyar színház titkári hivatalában. A kikat a felvételi bizottság alkalmasságukkal, azokat a színház szerződéses tagjai közé. — A színházi bérlet. Délelőtt 10 óráig lehet a magyar színház titkári irodájában helyet bérálni a színházi évad előadásaira. Néhány páholy és néhány zsöllye-szék áll már csak a bérletre öhajtok rendelkezésére. A bérlet száma már eddig is jóval túl haladja a tavalyi számot. — A válóperes hölgy. Poór Lili, Lengyel Vilmos, Kemény László (új tag), Laczkó Aranka, Tarnay Teréz, Mihályfy László, Izsó Miklós játszik. A válóperes hölgy főszerepeit. Pénteken lesz az első, szombaton a második és hétfőn a harmadik előadása. A válóperes hölgynek. — Szerelm vására. Olcsó helyárral. Vasárnap délután a legizgalmasabb dráma, A szerelem vására kerül színre olcsó helyárral. Jegyek előre válthatók. — Fekete gyémántok. Két zsufoolt nézőtér tetszéséért avatta a szezon rendkívüli sikeréért a Fekete gyémántokat. Vasárnap este 9 órákor harmadszor adják.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Augusztus 25-én: Egy kokott karmai közt, érdekes dráma 5 felv. a felvilági nők életéből.
 Uránia-mozgó: Augusztus 25-én: A halál szokéja. Szenzációs dráma 5 felvonásban, lélekzetfőtőan izgalmas dráma. Augusztus 26-án A halál szokéja.
 Apolló-mozgó: Augusztus 25-én: Maciste utazása. Rendkívül szenzációs 5 felvonásos dráma. Élet és halál közti harc a vagyonért. Előadások kezdete: 5, fél 7, 8, és fél 10 órákor.

Nagyváradon Szilágy. Dezső-utca 6. szám alatt lehet előfizetni az Uj Keletre.

Zsák
Zsineg
Kötél
 HAVAS DEZSŐ
 TIMISOARA

Rézműves, rézöntő és gépjavitó műhely
 CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

הודעה

אחרי אשר הניח לידי ועורני בחסדו הגדול להסוך כל עקוב ומבשול שעמדו לשמן נגדי ומנעוני מלהקדיש חלק עתותי להנחלת ישיבה ולימוד תורה עם בחורי חמד הגיעה עתה העת לשלם נדתי שנדרתי כאשר זכיתי לעלות על כסא כבוד קדושת אמרר הנאון האמתי נזר ישראל שלישי"א להחזיר עטרה ליושנה ולקדם פה ישיבה כדי להרביץ תורה ותעודה ברוח ישראל סבא המסורה לנו ועפי' הדרך שמקלו לפני אבותי ורבותי הקרים.

בימים אלו נועדנו יחד אני עם מנהלי ונכבדי הקהלה והסכמנו ליסד הישיבה בתחלת הומון שלאחר חג הסוכות הבועל.

אהבת התורה ורוח נדיבה אשר מתלקחת בקרב בעיב דקהלתנו היי השיאם לשאת את עול הישיבה לדאוג בעד כל מחסורי הבחורים העניים בעד ארוחת יום ויום. דירה מוכשרת וגם החוקת מלבושים לעת הצורך. באופן שיהי לבם פנוי מדאגות היום אשר עיי' ויכלו להקדיש את כל עתותם לתורה ולתעודה.

עפי' הסכמת וועד הישיבה יתקבלו בחורים רק במספר מוגבל מבני יוד שנה ולמעלה אשר כבר רכשו להם כבתי תת מדה גדושה בידועת התורה ונעשו מוכשרים לקבל מורה בלימוד ישיבה ואשר להם רצון כביר ללמוד בהתמדה ולהשיג שלימות בתורה ויראת ד' בחורים שיתקדשו ויתאהבו על ידם שם שמים.

שיעורי הלימוד יהי: שיעור עיון, שיעור פשוט ש"ע ארה יוד תנך ומוסר. הוין ממני ולקדו עוד שני תלמודי חכמים.

כל הבחורים יעמדו תחת השגחה מעולה תמידית של וועד הישיבה.

בחורים הרוצים להתקבל ישלחו קודם ר"ה הבעיל מכתבי תעודות המעידים על שני חייהם. יהוסי משפתתם ועל התנהגותם ולימודם עד עתה. אקוה שיעלה בידנו כריעות ד' לגשם שאופותנו לראות בישיבתנו גדלים בנים נמשעי נאמנים לד' מצליחים לעלות על במתי ההשלמה ברוח התורה והיראה להרמת קרן התורה ועם ישראל.

כ"ד המדבר לכבוד התורה ולומדי:

קלוש—קלויענבורג תצו א' לם כי תצו תרפי' לפיק.

עקיבא גלאזנער

CEMENT-IPARI GÉPEK

Cementtöcserepek, beton-és salaktéglák, üreges betonblokkok, padló-, járda-és garnitoidlapok gyártására, kézi és erőhajtásra, formák, betoncsövek, kutygyűrűk, lépcsők, vályuk stb. előállítására, közuzók, hengerművek, betonkeverők, I-a cementfestékek. Te'jes asbestcement palagyári (Eternit) berendezések. — Betonkeverőgépek

MODERNA

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR
 R-T. BRASSÓ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlapok, költségvetések és látogatás díjmentesen

Pályázat

A székelyudvarhelyi zsidó hitközségnél megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Pályázhatnak olyan román állampolgársággal bíró okl. tanítók, kiknek a román és héber nyelvben teljes jártaságuk van. Pályázatok folyó hó 31-ig az alábbi címre benyújtandók.
 Odorheiu (Székelyudvarhely), 1928 aug. 17.

Dénes Samu
 hitk. elnök

GARDI és TARSÁ
 fényképezési műterem
 Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
 (v. Bartha Miklós-utca) 13
 Portrék, gyermekfelvételek, nagyítások

Fabrică de case de bani
Goldschrank-Fabrik
 Pénzszekrénygyár
JAKABFI & CO. TIMIȘOARA
 Str. Timofei Cip.
 (Battyány-utca) 3. szám
 Telefon 12-68
 Képviseletek Erdély részére kerestetnek



„SIRPINOL“
 legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: tüdő- és hörghurut, köhögés, számarkóhögés és tuberkolózis ellen. Mindenki kérje házi orvost, hogy „Sirpinol“-t rendeljen.
Rapható minden gyógyszerárban
 Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára, Reghinul-Sásesc


Telefon 2-14
 Telefon 8-84

VADÁSZ & COMP.
 vizvezeték-, csatornázás- és villamosvilágítás berendezési vállalat. Üzlet: Str. Universitatii (volt Egyetem-u.) 2
 Műhely: Str. Baba Novac (volt Bethlen-utca) 11. szám alatt

Villamos vasalók, főzbedények, csillárok, Tungsram-féle izzólámpák, mindennemű szerelési anyagok állandó nagy raktára.

Engros
 Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.
 lampaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben

Endetall
 Mindenfélé poharak, demyonok, palackok,
 AUSLÄNDER LAJOSNÁL
 CLUJ,
 Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.



Üzletátalakítás miatt raktáron levő áruinkat a legolcsóbb árak mellett kiárusítjuk
 Viszonteladónak nagy kedvezmény
László & Co. parfumeria Cluj, Piața Unirii
 Viszonteladónak nagy kedvezmény

Coloniale Kereskedelmi RT

Ajánlja: Fűszer, gyarmatáru, export-import cikkei!
A Temesvári Múmalom
Concernhez tartozó összes malmok lisztjeinek főlerakata

M.-Vásárhely

O-R-G-A

írógép a legtekélyesebb kivitelű román, magyar és német betűrendszerrel jutányos árban kaphatók:

EMIL BLAGA
CLUJ

GOWAG

KÖZKERESÉTI TÁRSASÁG

**Goldstein,
Wald és Glasner Cluj**

Str. Vlădimescu
(v. Mikos Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519



Gőz-, gáz-,
vizvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fürdőszobaberendezések
jutányosan kaphatók

Vágott és vágatlan tűzifát
waggon, ől és mászatételekben, ugyszintén
Meszet, Cementet és Gipszet
legolcsóbban szállít a

CALCIT MŰVEK R.-T.

Str. Dragalina (v. Fellegvári-ut) 9.
Telefon interurban 11-06.

1 m³ oltott mész 400 lei



Mégis csak legjobb
a készenléti borotváló
por, amely az ország
legrégebbi
gyártmánya

„RASOL IDEAL“

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban. 5 kg. vétel franco-franco lei 130—, kisebb mennyiségben lei 30—-kgkint. Óvakodjunk az ártalmas utáztatoktól. Csak az „Ideal“ felirású valódi

Reszling József fodrász

Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).



Maradékpárok kiárusítása

Női félcipő 340.—, 440.— és 540.— lej
Férfi francia bagaria egész és fél, mélyen
leszállított árban

Bata cipőüzlet,

Cluj, Főter 9.

Tekintse meg kirakatainkat



Táblaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű
üvegáruk nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-ter) 34
1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

185—1923.

Pályázat

Az Alba-Iulia-i izr. hitközség elemi iskolájánál hitoktatót kíván alkalmazni. Pályázhatnak olyan hitoktatók, akik ezen a téren teljes jártassággal rendelkeznek, a román és magyar nyelvet tökéletesen bírják. Fizetés megegyezés szerint. Az állás október 1-ével töltendő be.

Kellően felszerelt kérvények azonnal beküldendők.

Alba-Iulia, 1923 aug. 22.

Az Alba-Iulia-i izr. hitk. iskolaszéke

Feketeerdői üveg
és mindennemű

porcellánárut
legolcsóbban

Telefon 535

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand No.4.
Engross! Endetail! 1484



BUTORŰVEGEKET, TÜKRÖKET

Lloyd 1479

Barok, csillag és virágcsiszolással,
valamint adott rajzok után
művészi kivitelben készíti
HUNWALD, üvegciszoló és tükörgyára
CLUJ—KOLOZSVAR, Str. Vlahuta (volt Bolyai-utca) No. 3.
Hibás tüköröket újra fonsoroz

Irodaberendezések

Kopenetz gépjármű asztalosműhely-
ben olcsón szerelhetők be

Cluj, Honvéd-utca 92

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regale Ferdinand 19. szám

Telefon interurban 2—13 * Sürgönyc.: Juvaere, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogszati arany * Arany, ezüst és
és farrasztó ** platina-bevitál

Klenzie és Schwarzwaldi órák képviselője, gyári lerakata

Osak viszontelárusítóknak!

Lüszter saccó és mellények

Tennisz nadrágok

Mosó ruhák

Neumann M.
Tel. 431.
cégnél Cluj,
Piața Unirei 14.

Ágypal és Vegyipari Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt,
mütrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gép-
szirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz
és vizes huslást, nyers és olvasztott
faggyut

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi óvszerek nagy raktára
SAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

KÉRJEN * „FIGARO“ * CSOKOLÁDÉT

**Önmaga ell
Nagy és Sz**

nál festett és tisztított
Barilla (volt Malom-utca
súth Lajos-utca 36. és

Weisz

kalap és uridivat áruház

megerke
ősi kalap

Férfi „Gyukits“ ke
készlet tart Lei
I-a nyuláször kemény
I-a gyapju keményka

választék

Ősz ha

visszakapja

Hajre

néhá

1 üveg
nálati

Kapható

FEKETE

ROSENZV

HÉBER KÖ

CLUJ, PIAȚA M.

תעודת הזהב
הממשלתית

Tegintettel a nagy
nagy tétel díszkötés
rákat venni és azt

Machsor díszkötésb

német fordítással

Machsor díszkötésb

német fordítással

Machsor díszkötésb

egyéb fordítással

Machsor díszkötésb

egyéb fordítással

Machsor díszkötésb

és egyéb fordítás

Mane Lusen szargó

Gyapju Taleszek r

leitől felfelé.

Selyem Taleszek r

leitől felfelé.

Megbízható Tefilin

Ugyanitt mindenfé

Mirjamok, járzeit

valamint minden e

kekben nagy raktá

misch, mezt

Viszonteladókr

Telefon 494

gyarap

ha levélb

o o adja

Meg nem fele

Nagy

rövid, kötött, n

Cluj, Pia

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Bariffa (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Weisz Siegfried

kalap és uridivat áruházába Cluj, Cal. R. Ferdinand 6

megérkeztek a legújabb őszi kalapjodonságok!!

- Férfi „Gyukits“ keménykalap míg a készlet tart Lei 550.—
- 1-a nyulszőr keménykalap Lei 360.—
- 1-a gyapju keménykalap Lei 285.—

Nagy választék férfi fehérműben!

Ősz haja

visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator

néhányszori használata által.

1 üveg ára használata utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **1511 FEKETE DROGÉRIA** Targu-Mures

ROSENZWEIG ANTAL

HÉBER KÖNYVKERESKEDÉS

CLUJ, PIATA M. VITEAZUL No. 37—38.

ענינים על ענינים עם כותבם מפורסמים ומועילים ביותר

Tisztelttel a nagy ünnepekre, igyekeztem egy nagy tétel díszkötéses Machsor (מכסור) garnitúrát venni és azt napi áron alul kiárusítom.

- Machsor díszkötésben 4 drb. magyar és német fordítással Lei 300.—
- Machsor díszkötésben 9 drb. magyar és német fordítással Lei 620.—
- Machsor díszkötésben 5 drb. zsargon és egyéb fordítással Lei 500.—
- Machsor díszkötésben 2 drb. zsargon és egyéb fordítással Lei 180.—
- Machsor díszkötésben 1 drb. zsargon és és egyéb fordítással Lei 70—80.—
- Mane Lusen zsargon fordítással Lei 40.—
- Gyapju Talezsek rendes nagyságban 500.— leitől felfelé.
- Selyem Talezsek rendes nagyságban 600.— leitől felfelé.
- Megbízható Tefilin Lei 250—300.—

Ugyanitt mindenféle imakönyvek bőrkötésben, Nijámok, járzeitábiák 50 évre kiszámítva, valamint minden e szakmába vágó rituális cikkekben nagy raktár, u. m. zsidó naptárak, chmisch, mezuze, sófer, gemure stb.

Viszonteladónak nagy árkedvezmény!

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,

ha levélben vagy személyesen o o adja fel rendelmenyét. o o

Meg nem felelő árut visszaveszünk. 1291

Nagy Áruház

rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMÁ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Erdélynek legdasabban felszerelt rövid-, nörnbergi-, díszmü- és játékaru nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK

TARGU-MUREŞ—MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladónak!



DOXA

ÓRA ELEGÁNS ÉS PONTOS

Héber ABC kapható a „Kadima“ kiadóvállalatnál, Cluj

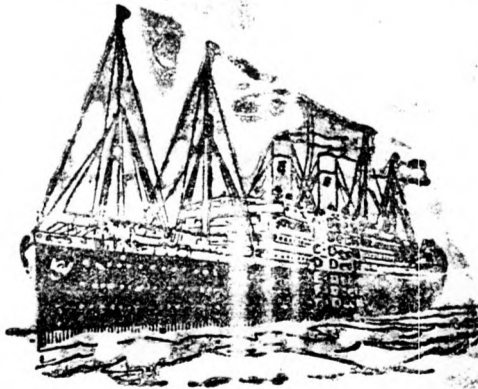
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREŞTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanţa direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszöskkel, amelyek Constanţa kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.



Átszállás, vesztegár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejben fizetendő.

Értesítés:

- A „CONSTANTINOPLE“ luxuszöszösk érkezik 1928 szeptember 2-án indul 1928 szeptember 4-én
- A „MEGALLI HELLAS“ 22.000 tonnás gyorsözös ind. okt. 5-én

Értesítés:

Kajütök, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., Bucureşti, Strada Paris No. 1.

